

Załącznik do Uchwały Nr XXXVIII/234/22
Rady Gminy Brzyska
z dnia 27 kwietnia 2022r.

***GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2022 - 2025***

Spis treści	2
Wstęp	3
I. Podstawa prawna	4
II. Charakterystyka przemocy w rodzinie	6
2.1. Definicje przemocy	6
2.2. Formy przemocy w rodzinie	7
2.3. Cykle przemocy	8
2.4. Mechanizmy przemocy w rodzinie i skutki przemocy w rodzinie	10
2.5. Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie	12
III. Przemoc w rodzinie w świetle obowiązujących przepisów	12
3.1. Dokumenty międzynarodowe	12
3.1.1. Dokumenty ONZ	12
3.1.2. Dokumenty Unii Europejskiej	14
3.2. Prawo polskie wobec problemu przemocy w rodzinie	16
IV. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w powiecie jasielskim i gminie Brzyska	20
4.1. Zjawisko przemocy w powiecie jasielskim	20
4.2. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Brzyska	20
V. Analiza SWOT	39
VI. Podmioty działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	42
VII. Cele programu, działania i zakładane rezultaty	46
VIII. Odbiorcy	46
IX. Realizatorzy programu	46
X. Harmonogram realizacji programu	47
XI. Sprawozdawczość i ewaluacja programu	48
XII. Finansowanie Programu	48
XIII. Przewidywane efekty	48
XIV. Uwagi końcowe	49
Bibliografia	50
Spis tabel	51
Spis wykresów	51
Załącznik nr 1	53

Wstęp

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które przenikało do świadomości społecznej w naszym kraju i jest przedmiotem świadomych, skoordynowanych działań. Stanowi ona jedną z najcięższych form naruszenia praw człowieka, gdyż uderza przede wszystkim w jego godność, a także w podstawowe prawa takie jak: prawo do zdrowia, prawo do wolnego wykonywania zawodu, prawo do swobodnego decydowania o miejscu pobytu. Przez wieki przemoc wobec najbliższych była zjawiskiem społecznie akceptowanym. Zachowania przemocowe wobec członków rodziny były dopuszczalne i traktowane jako naturalny element życia rodzinnego. Jeszcze na początku lat siedemdziesiątych XX wieku silne było społeczne przekonanie, że „prawdziwa przemoc” występuje jedynie w rodzinach z tak zwanego „marginesu społecznego”, patologicznych, czy problemowych. Tymczasem jest to problem powszechny, który może dotyczyć ludzi bez względu na ich status społeczny i materialny, wiek, poziom wykształcenia czy wykonywany zawód.

Pomimo, iż przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Państwo nie może działać w sposób, który mógłby sugerować, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem mniejszej wagi niż przemoc publiczna. Dlatego problem przemocy w rodzinie wymaga zaplanowanego i dobrze zorganizowanego programu przeciwdziałania, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Stworzenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2025, zwanego dalej Programem, wynika z zapisów Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249) zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program skierowany jest nie tylko do instytucji działających na terenie Gminy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ale także do lokalnej społeczności Gminy Brzyska, w szczególności do osób uwikłanych w przemoc. Zadaniem Programu jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy w rodzinie oraz zmiana funkcjonujących w świadomości społecznej mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, szczególnie tych, które służą jako argument do stosowania przemocy lub też do jej usprawiedliwiania, ukrywania czy bagatelizowania.

I. Podstawa prawna

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne i dokumenty:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U z 1997r., Nr 78, poz. 483);
- Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
- Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444);
- Kodeks Postępowania Karnego z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 534);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r., (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119);
- Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1882);
- Uchwała nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021;
- Program wspierania rodzin dla gminy Brzyska na lata 2021 – 2023 przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/207/21 Rady Gminy Brzyska z dnia 27 października 2021r.;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Brzyska na lata 2015 – 2020 przyjęta Uchwałą Nr V/44/15 Rady Gminy Brzyska z dnia 10 czerwca 2015r.;
- Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzyskach przyjęty Uchwałą Nr VII/58/15 Rady Gminy Brzyska z dnia 28 października 2015r.;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021, przyjęty Uchwałą Nr XXV/146/21 Rady Gminy Brzyska z dnia 20 stycznia 2021r.;

Dokumenty międzynarodowe:

Dokumenty ONZ

- Karta Narodów Zjednoczonych z 1945 roku
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948 roku
- Konwencja w sprawie eliminacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 roku
- Deklaracja Wiedeńska i Program Działań z 1993 roku
- Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993 roku
- Deklaracja Pekńska i Platforma Działania z 1995 roku

➤ Dokumenty Rady Europy

Dokumenty Unii Europejskiej

- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 roku
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet - 2004/2220 (INI)
- Program Daphne. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 2 lutego 2012 r. w sprawie programu Daphne: osiągnięcia i perspektywy na przyszłość (2011/2273(INI))

II. Charakterystyka przemocy w rodzinie

2.1. Definicje przemocy

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, według której przemoc w rodzinie to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”¹.

Definicja ta rozszerzyła definicję psychologiczną, która określała przemoc w rodzinie jako „zamierzone działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę siły lub władzy jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkodę”.

W rozpoznaniu przemocy w rodzinie niezwykle istotne są także jej kryteria: intencjonalność, asymetria sił, naruszenie praw i dóbr oraz cierpienie i powstałe szkody. Intencjonalność jest zamierzonym działaniem sprawcy przemocy ukierunkowanym na ofiarę. Ma na celu sprawowanie pełnej kontroli nad tym, co robią bliscy i wyznaczenie granic, w jakich mogą oni funkcjonować w rodzinie poprzez określenie co mogą robić, a czego im nie wolno. Sprawcy przemocy dają sobie prawo do tego, aby egzekwować narzucone przez siebie zasady życia w rodzinie, a każde naruszenie zasad jest powodem do - ich zdaniem – słusznego ukarania „winnych” członków rodziny i poniesienie przez nich konsekwencji. Asymetria sił oznacza, że jedna z osób jest silniejsza, a druga jest słabsza. Chodzi tu nie tylko o przewagę fizyczną, ale również emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną lub społeczną, co powoduje zniewolenie ofiary uniemożliwiając jej tym samym samoobronę. Naruszenie praw i dóbr osobistych polega na odebraniu przez sprawcę przemocy przysługujących ofiarom praw i dóbr.

Zachowanie sprawcy wywołuje u ofiar cierpienie i szkody fizyczne oraz psychiczne, które mogą być konsekwencją przemocy emocjonalnej – deprecjonowania, poniżania. Szkody mogą również mieć wymiar materialny i wiązać się ze zniszczeniem ważnych dla ofiar przedmiotów, dokumentów.

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249);

Występowaniu przemocy w rodzinie sprzyjają:

- a) normy kulturowe i społeczne,
- b) dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia,
- c) uzależnienie/nadużywanie alkoholu,
- d) środowisko i stres społeczny.

2.2. Formy przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się przede wszystkim faktem, że pomiędzy sprawcą a ofiarą istnieje bliska więź. Można więc mówić m.in. o przemocy rodziców wobec dzieci, przemocy wobec partnera w związku, przemocy wobec osób starszych oraz niepełnosprawnych w rodzinie.

Przemoc w rodzinie przyjmuje następujące formy:

- **Przemoc fizyczna** – najbardziej widoczna, przybierająca działania bezpośrednie z użyciem siły, których skutkiem jest zranienie. Najczęściej stosowane zachowania obejmują bicie dłońmi lub przedmiotami, szarpanie, kopanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, a także formy bardziej drastyczne. Niektórzy sprawcy w krzywdzeniu fizycznym dochodzą do „perfekcji”, stosując takie sposoby przemocy fizycznej, które nie pozostawiają śladów.
- **Przemoc psychiczna** – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby. Przejawia się w postaci gróźb, wyzwisk, ośmieszania, upokarzania, szantażowania, izolowania od bliskich. Sprawca przemocy domaga się pełnego posłuszeństwa we wszystkich obszarach funkcjonowania ofiary. Jest ona bardzo trudna do udowodnienia - brak widocznych śladów przemocy poddaje w wątpliwość prawdziwość tego na co skarży się ofiara.
- **Przemoc seksualna** – definiowana jako zmuszanie ofiary do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew jej woli. Jest to najbardziej wstydliva dla ofiar forma przemocy, do której trudno się przyznać i o której trudno rozmawiać zarówno pokrzywdzonym, jak i przedstawicielom służb, które w takich przypadkach podejmują interwencje i udzielają pomocy.
- **Zaniedbanie** – polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych członków rodziny, narażanie ich na głód, niedożywienie, brak opieki, obojętność, pozostawianie w niewłaściwych warunkach lokalowych i bytowych, chłód

emocjonalny. Zaniedbanie nie dotyczy jedynie dzieci, ale coraz częściej osób starych, chorych i niepełnosprawnych.

- **Przemoc ekonomiczna** – polega na odmawianiu lub ograniczaniu dostępu do wspólnych finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, ograniczanie lub uniemożliwianie podjęcia pracy, okradanie, niszczenie wartościowych przedmiotów. Często zdarza się, że sprawcy przemocy stosują wobec ofiar różne jej formy, by uzyskać pełną kontrolę nad ofiarą. Zachowanie sprawcy może wywołać u ofiar trwałe negatywne skutki i w efekcie zniszczyć pozytywny obraz samego siebie.

2.3. Cykle przemocy

Pojęcie przemocy domowej wiąże się ściśle z wielością cyklicznie podejmowanych zachowań. Zachowania te niejednokrotnie rozciągają się w czasie, nawet do okresów kilkunastoletnich. Ich powtarzanie pozwala na wykazanie pewnej prawidłowości przedstawionej w postaci trójfazowego cyklu, w ramach którego możemy wyróżnić:

- 1) **fazę narastania napięcia** - początkiem cyklu jest zwykle wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe o różnym podłożu;
- 2) **fazę ostrej przemocy** - następuje wybuch agresji. W tej fazie ofiara najczęściej decyduje się na wezwanie policji, poszukuje pomocy, podejmuje decyzję o opuszczeniu domu, o uruchomieniu sprawy karnej lub rozwodowej;
- 3) **fazę miodowego miesiąca** - faza skruchy sprawcy i okazywania miłości. Sprawca próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Ofiara zaczyna wierzyć, że sprawca przemocy zmienił się, jednak po pewnym czasie pomiędzy nią a sprawcą znowu pojawia się napięcie.

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, za każdym razem zarówno zachowanie sprawcy, jak i skutki są bardziej dotkliwe. Z czasem faza miodowego miesiąca jest coraz krótsza, staje się tygodniową lub kilkudniową przerwą w stosowaniu przemocy.

2.4. Mechanizmy przemocy w rodzinie i jej skutki

Charakteryzując ofiary przemocy zauważa się, że ich zachowanie często bywa niezrozumiałe, irytujące, a wręcz zniechęcające do pomocy. Ofiary bardzo często wycofują złożoną skargę, nie chcą ukarania sprawcy, sprawiają wrażenie, że same nie wiedzą czego chcą. Istotnymi powodami, dla których osoby krzywdzone nie są świadome stosowanych

wobec nich aktów przemocy i nie podejmują działań zmieniających ich sytuację, są tzw. mechanizmy przemocy. Należą do nich:

- **Zjawisko „prania mózgu”** – polega na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. W konsekwencji osoby doznające przemocy mają zniekształcony obraz własnej osoby, tracą poczucie własnej wartości, poczucia kontroli nad swoim życiem oraz podporządkowują się sprawcy. Metody stosowane w „Praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.
- **Syndrom wyuczonej bezradności** - ofiara staje się bezbronna i bezradna, poddaje się, traci wolę nie tylko „walki”, ale i wolę życia. Wyuczona bezradność wynika z przekonania o bezskuteczności jakichkolwiek działań.
- **Zespół stresu pourazowego PTSD (ang. posttraumatic stress disorder)** - zaburzenia lękowe PTSD występują u osób narażonych na utratę zdrowia i życia, które przeżyły katastrofę, jak również były ofiarami napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń. Objawami PTSD są m. in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natręcyjne wspomnienia, koszmary senne.
- **Proces wiktylizacji** – to inaczej przyjęcie tożsamości sprawcy. W wyniku doznawania przemocy, podejmowania nieskutecznych prób obrony siebie, a także w wyniku wtórnego zranienia spowodowanego nieprawidłowymi reakcjami otoczenia, osoba krzywdzona nabiera przekonania, że naprawdę zasługuje na takie zachowanie.
- **Syndrom sztokholmski** - traumatyczna więź łącząca ofiarę ze sprawcą, patologiczna wdzięczność za to, co sprawca mógł zrobić, a czego nie zrobił. Ofiary przemocy w rodzinie są wdzięczne sprawcom za drobne przywileje, które jeszcze mają, za ”miodowe miesiące”, za chwile spokoju i namiastkę uczucia, a czasem nawet za to, że żyją.
- **Mechanizm "psychologicznej pułapki"** - ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku i z tego, w co tak dużo zainwestowała czasu, energii. Trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągłe żyje nadzieją, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej².

Mechanizmy przemocy obrazują, że sytuacja ofiar przemocy w rodzinie nie jest taka jak się pozornie wydaje. To nie wola czy skłonności masochistyczne powodują, że osoby

² I. Pospiszyl., *Razem przeciw przemocy*, Żak, Warszawa 1999, s. 146-147.

doznające przemocy w rodzinie trwają w toksycznym dla nich związku, mimo ogromu doznawanych szkód. Mechanizmy przemocy oplatają ofiarę jak pajęczyna, z której trudno bez wsparcia z zewnątrz się wydostać.

Osoby uwikłane w przemoc, tj. ofiary przemocy oraz jej sprawcy, ponoszą skutki o charakterze indywidualnym. Ofiary przemocy domowej doznają urazów fizycznych, trwałego kalectwa, a niejednokrotnie ponoszą śmierć w wyniku aktu przemocy. U osób krzywdzonych często występują zaburzenia emocjonalne, takie jak depresja, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu lub śmiechu, nieuzasadnione reakcje lękowe, poczucie zagrożenia.

Niezwykle tragiczna w skutkach jest przemoc wobec dzieci. Dziecko żyjące w stanie ciągłego zagrożenia pozbawione jest poczucia bezpieczeństwa, miłości i zaufania niezbędnych do prawidłowego rozwoju.

Psychologiczna presja i ciągłe napięcie może stać się przyczyną wielu chorób psychosomatycznych, takich jak bóle głowy, bóle żołądka a także problemów z jedzeniem, trudności w nauce, moczenia nocnego. Krzywdzone dzieci czują się opuszczone, winne, mniej wartościowe, bezsilne, nieakceptowane, odrzucone. Następuje u nich zaburzenie postrzegania i rozumienia świata. Istotnym problemem jest także przemoc wobec osób starszych, która najczęściej przybiera formę zaniedbania. Osoby starsze doświadczają również przemocy fizycznej, emocjonalnej, seksualnej a także wykorzystywane są finansowo.

2.5. Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

Mity i stereotypy to kulturowo uwarunkowane, silne i często ponadczasowe przekonania gromadzące wiedzę i sposób rozumienia różnych wydarzeń danej społeczności. Opisują „pożądane” relacje w naszej rodzinie, pomiędzy żoną i mężem, rodzicami i dziećmi. Często wyznaczają role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom. Wiele z nich, paradoksalnie, sprzyja przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz.

Do najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie³ należą stwierdzenia:

➤ ***„W sprawy rodzinne nie należy się wtrącać”***

To przekonanie nakazuje lub sugeruje trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed innymi osobami. Zamyka dom przed ingerencją z zewnątrz. To jeden z najpowszechniejszych

³ M. Dębski, *Stereotypowe postrzeganie przemocy w rodzinie*, [w:] M. Dębski (red.) *Przemoc w rodzinie. Między teorią, a praktyką*, Wyd. Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy AGAPE, Nowy Staw 2008, s. 118 – 120.

hamulców powstrzymujących osoby doznające przemocy od szukania pomocy wśród sąsiadów, krewnych, policji, specjalistów, itp.

➤ ***„Przemoc dotyczy tylko rodzin z marginesu społecznego”***

Doświadczenie przemocy nie jest zależne od statusu społecznego, wykształcenia, majątku, zdarza się także w tzw. „dobrych domach”.

➤ ***„Oznaką przemocy są widoczne ślady na ciele ofiar”***

Przemoc fizyczna pozostawiająca ślady na ciele ofiary jest tylko jedną z form przemocy. Z badań wynika, że najczęściej występującą formą przemocy jest przemoc psychiczna.

➤ ***„Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”***

Alkohol jest jednym z czynników „wyzwalających” przemoc. Sprawcy przemocy w rodzinie nie zawsze są pod wpływem alkoholu.

➤ ***„Ofiara przemocy wyraża na nią zgodę, gdyby było inaczej odeszłaby od sprawcy”***

Często ofiara przemocy jest tak osaczona i zastraszona przez sprawcę, iż nie widzi możliwości zmiany sytuacji, w jakiej się znalazła. Niejednokrotnie problemem jest brak samodzielności finansowej i schronienia.

➤ ***„Gwałt w małżeństwie nie istnieje”***

Przemoc seksualna ma miejsce także w małżeństwie.

➤ ***„Dla dobra dzieci powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka”***

Nic nie usprawiedliwia i nie uzasadnia znoszenia przemocy ze strony partnera. Dzieci, które są „tylko” świadkami przemocy w rodzinie, są jednocześnie jej ofiarami.

➤ ***„Przemoc w rodzinie to nic takiego”***

Z obserwacji i badań wynika, że to, co się dzieje w rodzinie ma istotny, a często decydujący i determinujący wpływ na życie jednostki. Jeśli w domu występują wzorce przemocowe, to wychowane w nim dzieci uczą się przemocy.

III. Przemoc w rodzinie w świetle obowiązujących przepisów

3.1. Dokumenty międzynarodowe

3.1.1. Dokumenty ONZ

➤ Karta Narodów Zjednoczonych z 1945 roku⁴

W preambule Karty sygnatariusze dają wyraz dążeniu do przywrócenia wiary w podstawowe prawa człowieka, godność i wartości jednostki, równość praw mężczyzn i kobiet. W art. 55 ONZ popiera poszanowanie i przestrzeganie praw człowieka i podstawowych wolności wszystkich ludzi bez względu na rasę, płeć, język lub wyznanie.

➤ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948 roku⁵

Deklaracja podkreśla, że wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw (art. 1). Każdy człowiek posiada wszystkie prawa i wolności bez względu na jakiegokolwiek różnicę rasy, koloru, płci, języka, wyznania, poglądów politycznych i innych, narodowości, pochodzenia społecznego, majątku, urodzenia lub jakiegokolwiek innego stanu (art. 2). Ponadto każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swej osoby, a co równie ważne, nikogo nie wolno torturować ani karać lub traktować w sposób okrutny, niehumanitarny lub poniżający (art. 3 i 5).

➤ Konwencja w sprawie eliminacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 roku⁶

Dokument określany jest jako „Międzynarodowa karta praw kobiet”. Zakazuje jakiegokolwiek różnicowania, wykluczania lub ograniczania ze względu na płeć, które umniejszają lub unieważniają prawa człowieka i podstawowe wolności kobiet. Jednym z ważniejszych założeń Konwencji jest stwierdzenie, iż obowiązki państwa w zakresie likwidacji dyskryminacji kobiet dotyczą nie tylko sfery publicznej, lecz również prywatnej, w tym pełnej zdolności prawnej oraz równości w małżeństwie i rodzinie (art. 2 i 16).

⁴ Karta została podpisana podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych w San Francisco w dniu 26 czerwca 1945 r. Zgodnie z postanowieniami art. 110 ust. 3 Karty weszła ona w życie w dniu 24 października 1945 r. Trzykrotnie dokonywano zmian w postanowieniach Karty: - w dniu 17 grudnia 1963 r. w odniesieniu do art. 23, 27 i 61 (poprawki weszły w życie w dniu 31 sierpnia 1965 r.); - w dniu 20 grudnia 1965 r. w odniesieniu do art. 109 (poprawka weszła w życie w dniu 12 czerwca 1968 r.); - w dniu 20 grudnia 1971 r. w odniesieniu do art. 61 (poprawka weszła w życie w dniu 24 września 1973 r.). Polska ratyfikowała Kartę w dniu 16 października 1945 r., a dokument ratyfikacyjny został złożony Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki w dniu 24 października 1945 r. i w tym dniu Karta weszła w życie w stosunku do Polski. Poniższy tekst został zawarty w Dz.U. 1947, nr 23, poz. 90; kolejne poprawki: Dz.U. 1966, nr 7, poz. 41; Dz.U. 1974, nr 3, poz. 20.

⁵ Zbiór praw człowieka i zasad ich stosowania uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją 217/III A w dniu 10 grudnia 1948 roku w Paryżu.

⁶ Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (ang. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, CEDAW) – międzynarodowa konwencja uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 roku, która weszła w życie 3 września 1981 roku. Nazywana jest również międzynarodową kartą praw kobiet

➤ **Deklaracja Wiedeńska i Program Działań z 1993 roku⁷**

Dokument mówi o wciąż obecnej przemocy ze względu na płeć. Podkreśla, iż prawa człowieka dotyczące kobiet i dziewczynek są niezbywalną, integralną i niepodzielną częścią powszechnych praw człowieka. Przemoc ze względu na płeć i wszelkie formy molestowania i wykorzystywania seksualnego stoją w sprzeczności z godnością i wartością człowieka i muszą zostać wyeliminowane.

➤ **Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993 roku⁸**

Dokument ten stwierdza, że przemoc wobec kobiet stanowi pogwałcenie praw i fundamentalnych wolności kobiet. Każde państwo ma obligatoryjnie potępiać przemoc wobec kobiet i nie może powoływać się na żaden obyczaj, tradycję lub względy religijne, aby unikać wypełniania swoich obowiązków w zakresie jej wyeliminowania (art. 4).

➤ **Deklaracja Pekńska i Platforma Działania z 1995 roku⁹**

Sygnatariusze Deklaracji zobowiązują się do respektowania równości praw i wrodzonej ludzkiej godności kobiet i mężczyzn, prawa do rozwoju, likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet oraz eliminacji przemocy wobec kobiet. Dokument zobowiązuje do zapewnienia kobietom i dziewczętom pełnego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności. Platforma Działania to dokument końcowy Konferencji Pekńskiej. Wskazuje na dwanaście obszarów, które mają kluczowe znaczenie dla walki z dyskryminacją kobiet oraz określa działania, które w ciągu najbliższych lat mają podjąć w tym celu rządy, instytucje międzynarodowe, organizacje pozarządowe i sektor prywatny.

➤ **Dokumenty Rady Europy**

Rada Europy jest jedną z najważniejszych organizacji tworzących standardy prawnoprawne międzynarodowe w Europie. Wiele z jej konwencji stanowi część prawa unijnego, wiele konwencji jest otwartych także dla państw spoza RE oraz dla Unii Europejskiej.

Akty prawne Rady Europy dotyczące problemu przemocy w rodzinie to¹⁰:

- Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule 11 maja 2011r.¹¹

⁷ Deklaracja Wiedeńska i Program Działania Światowej Konferencji Praw Człowieka, ONZ Wiedeń 1993r.

⁸ Deklaracja o Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet – deklaracja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 grudnia 1993 roku. Zgromadzenie Ogólne ONZ z dniem 17 grudnia 1999 roku uczyniło 25 listopada Międzynarodowym Dniem Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet (rezolucja 54/134).

⁹ Czwarta Światowa Konferencja w sprawie Kobiet - Pekin (1995) W Deklaracji Pekńskiej, sporządzonej na zakończenie konferencji w Pekinie, państwa potwierdziły swoje zobowiązania dotyczące realizacji celów równości, rozwoju i pokoju.

¹⁰ E. Jarosz, *Międzynarodowe...*, s.79 – 83.

¹¹ <http://www.coe.int/conventionviolence>

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rec.(2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z dnia 30 kwietnia 2002 roku
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie
- Rekomendacja Komitetu Ministrów R (90) 2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z dnia 15 stycznia 1990 roku
- Rekomendacja Komitetu Ministrów R (85) 4 w sprawie przemocy w rodzinie z dnia 26 marca 1985 roku
- Europejska Konwencja o wykonywaniu prawa dzieci z dnia 25 stycznia 1996 roku

3.1.2. Dokumenty Unii Europejskiej

- **Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 roku¹²**

Dokument zapewnia o nienaruszalności, ochronie i poszanowaniu godności osobistej (art.1), o poszanowaniu ludzkiej integralności fizycznej i psychicznej (art.3). Potwierdza zakaz stosowania tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karania (art.4), zakaz handlu ludźmi (art. 5), prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6), a także zakaz dyskryminacji, w tym ze względu na płeć (art. 21)

- **Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet - 2004/2220 (INI)¹³**

Parlament Europejski mając na uwadze złożoność problemu stosowania przemocy wobec kobiet oraz dotychczasowe działania mające na celu poprawę istniejącej sytuacji, zalecił Komisji Europejskiej oraz państwom członkowskim:

- uznanie przemocy wobec kobiet za naruszenie praw człowieka odzwierciedlające nierówny podział władzy pomiędzy płciami,
- przyjęcie strategii „zero tolerancji” względem wszystkich form przemocy wobec kobiet,
- przyjęcie ram współpracy między organizacjami rządowymi i pozarządowymi z myślą o opracowaniu strategii i praktyk zwalczania przemocy domowej, podkreślenie we wszystkich pracach odnoszących się do przemocy mężczyzn wobec kobiet tego, jaki wpływ przemoc wywiera na dzieci,

¹² Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (DZ.U.C 83/389 z 30.03.2010r.).

¹³ Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet - 2004/2220 (INI)

- stworzenie jednego systemu rejestrowania przypadków napaści na tle seksualnym przez wszystkie właściwe organy państw członkowskich w celu zagwarantowania wspólnego rejestrowania danych i szerszego zakresu ich wykorzystywania.

Rezolucja wzywa również państwa członkowskie do stworzenia programów partnerskich pomiędzy organami egzekwującymi prawo, organizacjami pozarządowymi, ośrodkami udzielającymi schronienia ofiarom oraz do zintensyfikowania ich współpracy w celu zagwarantowania efektywnego wdrażania przepisów prawnych mających na celu zwalczanie przemocy mężczyźn wobec kobiet oraz do uwrażliwienia urzędników wszystkich szczebli na te kwestie. Ponadto zaleca się podjęcie odpowiednich działań zapewniających ofiarom przemocy lepszą ochronę i wsparcie oraz opracowywania programów informacyjnych, podnoszących świadomość społeczną w zakresie przemocy domowej.

➤ **Program Daphne. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 2 lutego 2012 r. w sprawie programu Daphne: osiągnięcia i perspektywy na przyszłość (2011/2273(INI))¹⁴**

Unia Europejska zobowiązana międzynarodowymi aktami prawnymi dotyczącymi przeciwdziałania przemocy wobec dzieci, młodzieży i kobiet podjęła w 1997 roku 3 – letnią inicjatywę Daphne. Jej celem było zapobieganie i zwalczanie wykorzystywania seksualnego, przemocy w rodzinie, przemocy w szkole oraz zapewnienie wsparcia jej ofiarom. W dokumentach programowych uwypuklono fakt, iż przemoc psychiczna, fizyczna, seksualna, groźby, używanie przymusu stosowane wobec dzieci oraz kobiet są jednoznaczne z naruszeniem ich praw do życia, wolności, nietykalności fizycznej oraz godności i bezpieczeństwa. Od 2007 roku realizowany jest program Daphne III w ramach walki z przemocą oraz profilaktyki i informacji antynarkotykowej. Do najważniejszych celów Programu „Zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec dzieci, młodzieży i kobiet oraz ochrona ofiar i grup ryzyka – Daphne III” należą m.in.: walka z wszelkimi formami przemocy (fizycznej, seksualnej i psychicznej) wobec dzieci, młodzieży i kobiet (w tym m.in.: zapobieganie i zwalczanie wykorzystywania seksualnego, przemocy w rodzinie, przemocy w szkole) oraz zapewnienie wsparcia ofiarom przemocy i grupom ryzyka.

¹⁴ Historia Daphne 1997–2003 Europa przeciw przemocy wobec dzieci i kobiet Program. DAPHNE III program szczegółowy na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy wobec dzieci, młodzieży i kobiet oraz na rzecz ochrony ofiar i grup ryzyka na lata 2007–2013, Komisja Europejska Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości, Wolności i Bezpieczeństwa.

3.2.Prawo polskie wobec problemu przemocy w rodzinie

➤ **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483)¹⁵**

Ochronę osób, w tym dzieci, przed przemocą domową gwarantuje Konstytucja RP. Art. 40 mówi, że *„nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”*. Kolejny - *„każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”* (art. 47). *„Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”* (art. 71, pkt 1). *„Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka”* (art. 72).

➤ **Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997r. (Dz. U. z 2020r., poz. 1444)¹⁶**

Art. 207 kk uznaje przemoc w rodzinie za przestępstwo – *„za znęcanie się psychiczne czy fizyczne nad osobą najbliższą lub pozostającą w zależności od sprawcy przewidywana jest kara”*. Znęcanie się musi mieć charakter wielokrotny, powtarzalny, wyjątkowo może to być również działanie jednorazowe, lecz intensywne i rozciągnięte w czasie. Jeśli zachowanie jednorazowe nie posiada powyższych cech traktowane jest jako inne przestępstwo – naruszenie nietykalności, uszczerbek na zdrowiu, groźba karalna. Zaniechanie określonego działania przez sprawcę także może rodzić dla niego odpowiedzialność karną. Do zaistnienia przestępstwa znęcania wystarczy, że sprawca dopuszcza się tylko jednego z rodzajów przemocy (tzn. psychicznej lub fizycznej). Również wymuszanie współżycia seksualnego, w tym także gwałt w małżeństwie jest przestępstwem – sprawca może wtedy również odpowiadać z art. 197 k.k.

Inne przepisy prawne wykorzystywane w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 k.k.),

¹⁵ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483).

¹⁶ Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997r. (Dz. U. z 2020r., poz. 1444).

- uporczywe uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.),
- kradzież i kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej (art. 278 i 279 k.k.),
- naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.),
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej (art. 210 k.k.),
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki (art. 211.k.k),
- pozostawianie osoby, względem której jest się zobowiązanym do opieki, w sytuacjach zagrażających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 k.k.),
- dopuszczenie się czynu lubieżnego wobec osoby poniżej 15 roku życia (art. 200 k.k),
- groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych (art. 190 k.k.),
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199 k.k),
- obcowanie płciowe w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry (art. 201 k.k.),
- rozpijanie małoletniego (art. 208 k.k),
- niszczenie mienia (art. 288 k.k.),
- zniewaga (art. 216 k.k),
- uszkodzenie ciała (art. 156 i 157 k.k.).

➤ **Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)¹⁷**

Realizacji uprawnień osób pokrzywdzonych służą również przepisy Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego (Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r., Dz.U. z 2020 r. poz. 1359). Omówione są tam następujące kwestie:

- warunki zniesienia współwłasności majątkowej (art. 52),
- sądowe ustalenie ojcostwa (art. 84),
- obowiązek rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 141),
- warunki orzekania separacji i rozvodu (art. 56, 61),
- orzekanie o winie w rozkładzie pożycia małżeńskiego (art. 57),
- rozstrzygnięcie o władzy rodzicielskiej (art. 58 § 1),
- sposób korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozvodu (art. 58),
- warunki żądania od rozwiedzionego małżonka środków na utrzymanie (art. 60).

¹⁷ Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);

➤ **Ustawa z dnia 29 lipca z 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r., poz. 1249)¹⁸**

Ustawa m.in. wskazuje rozwiązania, które mają zapewnić lepszą ochronę prawną ofiarom przemocy domowej. Zgromadzone w jednej ustawie przepisy znajdujące się dotychczas w różnych aktach prawnych mają usprawnić system pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Ustawa zobowiązuje również gminy i powiaty m.in. do tworzenia własnych programów przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa, interwencji kryzysowej, prowadzenia ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy oraz, co również istotne, do przygotowania i prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Dokumenty programowe:

➤ **Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021¹⁹**

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, określa szczegółowe działania w zakresie: zapewnienia ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie; oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie; podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy; upowszechniania informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

➤ **Krajowy Program na Rzecz Ofiar Przestępstw na lata 2019 – 2025²⁰**

Celem Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw jest udzielanie pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, udzielanie pomocy świadkom i osobom im najbliższym oraz wsparcie i rozwój instytucjonalnego systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom poprzez utworzenie Sieci Pomocy Osobom Pokrzywdzonym. Stworzenie ogólnokrajowego programu pomocy osobom pokrzywdzonym jest odpowiedzią na potrzebę zapewnienia kompleksowej pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem. Potrzeba jego stworzenia została zasygnalizowana zarówno przez osoby pokrzywdzone, organizacje pozarządowe oraz Najwyższą Izbę Kontroli. Program pozwoli w

¹⁸ Ustawa z dnia 29 lipca z 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r., poz. 1249).

¹⁹ Uchwała nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021

²⁰ 24 października 2018 r. Minister Sprawiedliwości, który jest Dysponentem Funduszu Sprawiedliwości zatwierdził Program Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem na lata 2019 – 2021. 27 września 2021 r. Dysponent Funduszu Sprawiedliwości przyjął aktualizację Programu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem na lata 2019 – 2025.

sposób równomierny objąć systemem pomocy całą Polskę oraz odpowiedzieć na wszystkie potrzeby ofiar przestępstw.

➤ **Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020²¹**

W ramach Programu wspierane były przede wszystkim kompleksowe przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, z uwzględnieniem działań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym, w tym przeciwdziałania przemocy, narkomanii, ograniczania dostępu do substancji psychoaktywnych oraz poprawiające infrastrukturę służącą zapewnieniu bezpieczeństwa, w szczególności w ramach lokalnych systemów bezpieczeństwa.

²¹ Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020 przyjęty uchwałą nr 6 Rady Ministrów z dnia 6 lutego 2018r.

IV. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w rodzinie w powiecie jasielskim i gminie Brzyska

4.1. Zjawisko przemocy w powiecie jasielskim

Analizę zagrożeń w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu jasielskiego obrazują przedstawione poniżej dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle za lata 2018, 2019 i 2020. Dotyczą podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”. Tabela 1 i 2.

Tabela 1 Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

Lp.	Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”			Liczba		
				Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta –A”			ogółem 373	ogółem 299	Ogółem 253
	w tym:	a) Liczba formularzy wszczynających procedurę		238	205	181
		b) Liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury		135	94	72
2.	Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą			ogółem 373	ogółem 299	Ogółem 253
	w tym:	a) miasto		104	107	91
		b) wieś		269	192	162
3.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą			ogółem 569	ogółem 495	Ogółem 347
	a) kobiet			324	272	224
		w tym:	- do 65 roku życia	278	230	184
			- od 66 roku życia	46	42	40
	b) mężczyzn			74	64	40
		w tym:	- do 65 roku życia	66	54	34
			- od 66 roku życia	8	10	6
	c) małoletnich			171	159	83
		w tym:	- dziewcząt	90	67	29
- chłopców			81	92	54	

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE NA LATA 2022 - 2025

4.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie		ogółem	ogółem	Ogółem
	w tym:	a) kobiet	18	24	23
		b) mężczyzn	352	276	231
		c) nieletnich	3	2	3
5.	Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie		ogółem	ogółem	Ogółem
	w tym:	a) kobiet	0	0	0
		b) mężczyzn	13	13	6
		c) nieletnich	1	0	0
6.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu		ogółem	ogółem	Ogółem
	w tym:	a) kobiet	5	5	2
		b) mężczyzn	218	154	118
		c) nieletnich	0	0	0
	w tym:	• doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek		0	0
		• doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia		ogółem 205	ogółem 141 Ogółem 109
	w tym:	- kobiet	3	5	1
		- mężczyzn	202	136	108
		- nieletnich	0	0	0
7.	Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo - wychowawczej		Ogółem 6	Ogółem 0	Ogółem 0

Źródło: Dane statystyczne KPP w Jaśle

Poniższa tabela Nr 2 przedstawia dane Komendy Powiatowej Policji w Jaśle za lata 2018 – 2020 dotyczące liczby występujących przypadków poszczególnych rodzajów przemocy: fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej oraz przemocy innego rodzaju na terenie powiatu jasielskiego.

Tabela 2 Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Rodzaje przemocy	Liczba		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1. fizyczna	210	188	149
2. psychiczna	371	295	243
3. seksualna	1	12	11
4. ekonomiczna	1	3	1
5. przemoc innego rodzaju	189	149	133

Źródło: Dane statystyczne KPP w Jaśle

4.2. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Brzyska

Termin przemoc w rodzinie „jest wykorzystywany dla określenia działań i zaniechań występujących w różnych związkach międzyludzkich. Obejmuje on każdą formę przemocy w sytuacji, gdy ofiarę i sprawcę łączy pewna forma związku osobistego lub, gdy pozostawali oni w takim związku w przeszłości. Przemoc wewnątrzrodzinną należy określić jako: wszelkie formy złego traktowania członków rodziny, zwłaszcza w sytuacji, kiedy nie są oni w stanie skutecznie się bronić, wszelkie działania aktywne jak i pasywne, które godzą w osobistą wolność jednostki i przyczyniają się do jej szkody psychicznej lub fizycznej, niezgodne ze społecznymi normami i standardami wzajemnych relacji w rodzinie”.

Można również wyróżnić cechy przemocy rodzinnej:

- przemoc dotyczy najczęściej relacji o nierównym układzie sił pomiędzy członkami rodziny;
- dochodzi do wykorzystywania władzy i siły fizycznej „silniejszego” wobec „słabszego”;
- występuje przedmiotowy stosunek pomiędzy stronami;
- tłem związku staje się lęk ofiary i manipulowanie nim przez sprawcę przemocy w celu sprawowania kontroli, chęci posiadania władzy;
- najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, kobiety, osoby trwale lub okresowo niedołączone, znacznie rzadziej mężczyźni.

W tabeli 3 przedstawiono dane statystyczne z interwencji domowych Policji i tych zakończonych wypełnieniem „Niebieskiej Karty” na terenie gminy Brzyska w latach 2018 – 2020.

Tabela 3 Statystyka interwencji Policji zakończonych wypełnieniem Niebieskiej Karty na terenie Gminy Brzyska w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018r.	2019r.	2020r.
Liczba interwencji domowych	32	47	51
Liczba interwencji zakończonych wypełnieniem „Niebieskiej Karty”	14	13	17

Źródło: Statystyka z interwencji domowych Policji w latach 2018-2020

Dane dotyczące liczby prowadzonych grup roboczych w indywidualnych przypadkach w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018 – 2020 obrazuje tabela 4.

Tabela 4 Liczba pracujących grup roboczych w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieska Karta” w latach 2018 – 2020

Wyszczególnienie	2018r.	2019r.	2020r.
Liczba prowadzonych przez grupy robocze spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” - ogółem	20	19	22

Źródło: Ankieta dotycząca skali zjawiska przemocy w rodzinie (...) dane za lata 2018-2020

Trudno ocenić skalę przemocy w rodzinie. Najlepiej obrazują ją statystyki, opracowane na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie zebrane w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020.

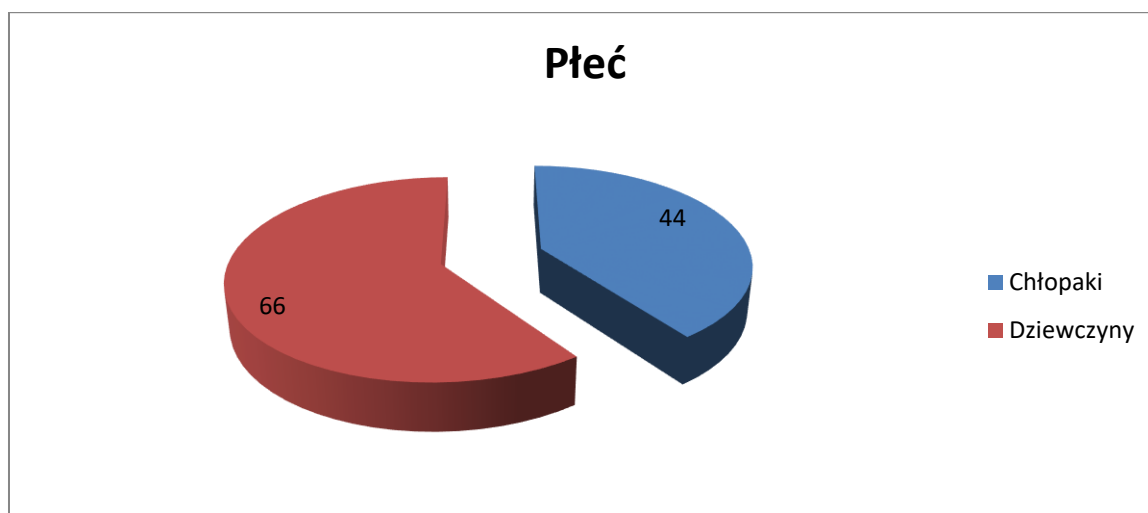
Tabela 5 Liczba wypełnionych Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Brzyska

Instytucja zakładająca NK	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie		
	2018r.	2019r.	2020r.
Policja	8	7	10
GOPS	5	4	5
Oświata	0	1	2
Służba zdrowia	0	0	0
GKRPA	0	0	0
Razem	13	12	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Brzyskach

W celu przeprowadzenia wnikliwej analizy i diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Brzyska przeprowadzono badania ankietowe wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Brzyska. Łącznie uzyskano 110 poprawnie wypełnionych ankiet (66 uczniów stanowiły dziewczyny, 44 uczniów stanowili chłopcy) – wykres 1. Anonimowość i dobrowolność beneficjentów zapewniła rzeczywisty obraz występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Wyniki badań ankietowych przedstawione zostały w poniższych wykresach.

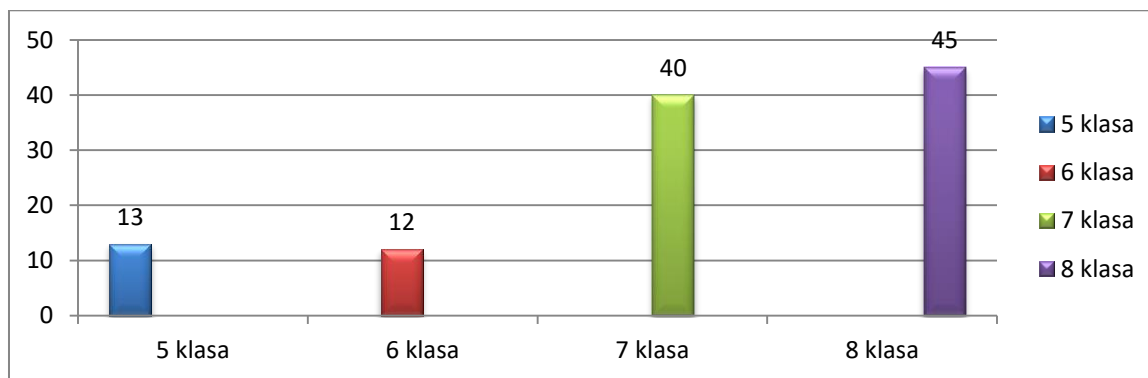
Wykres 1 Płeć osób badanych

Źródło: opracowanie własne

W badaniu wzięli udział uczniowie z Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Brzyskach, Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Błażkowej, Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Wróblowej i Zespołu Szkół Społecznych w Lipnicy Dolnej tj. klasa 5 - 13 osób, klasa 6 – 12 osób, klasa 7 – 40 osób i klasa 8 – 45 osób.

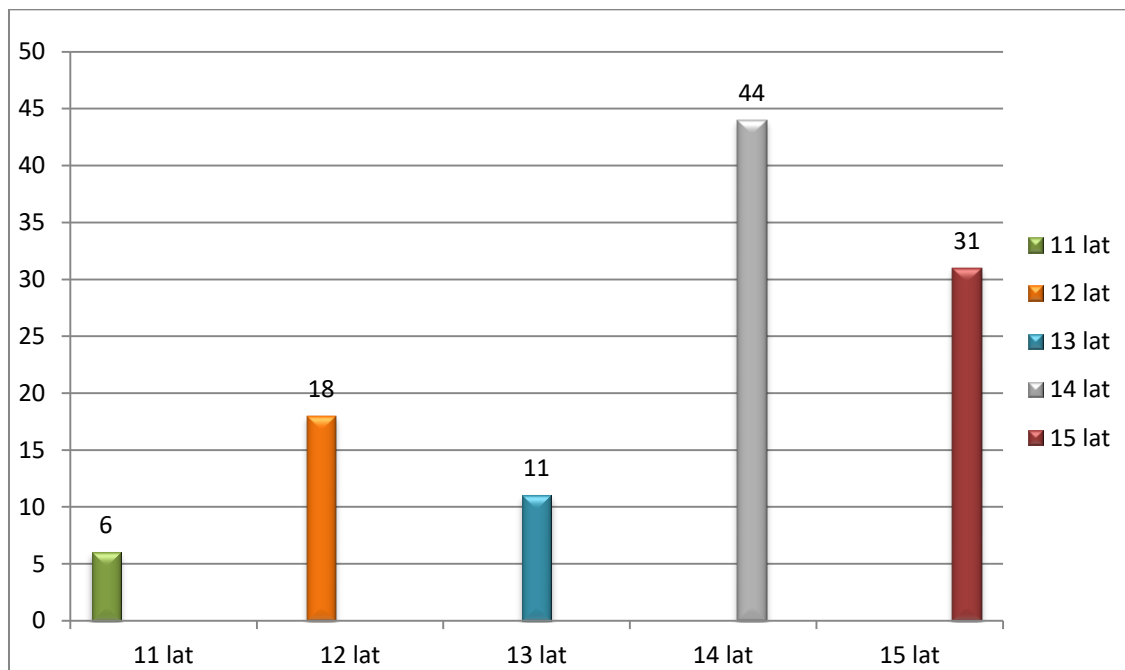
Wykres 2 Podział na klasy

Źródło: opracowanie własne

Wiek uczestników badania to: 6 osób w wieku 11 lat, 18 osób – 12 lat, 11 osób – 13 lat, 44 osoby – 14 lat i 31 osoby w wieku 15 lat.

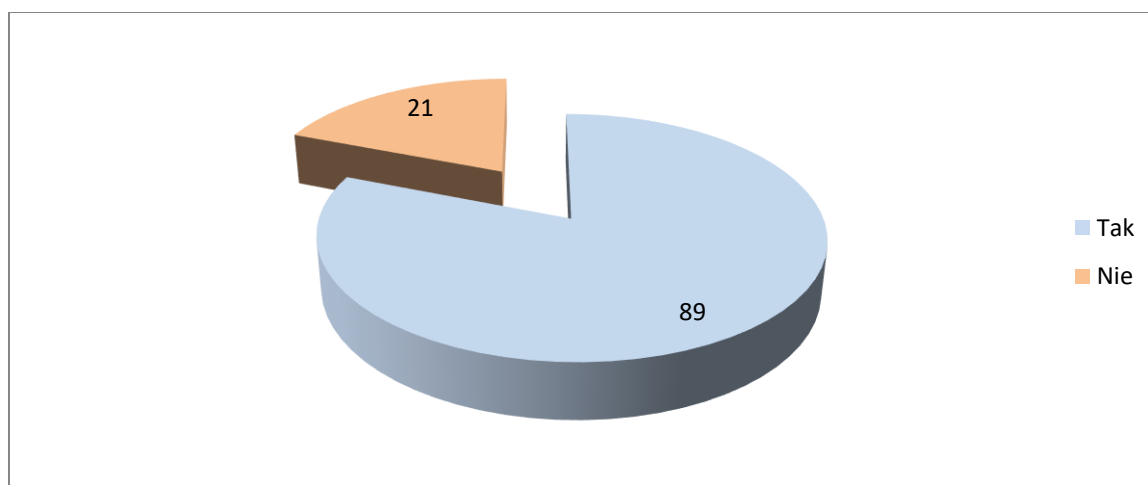
Wykres 3 Podział na wiek

Źródło: opracowanie własne

Kolejno respondenci zostali zapytani czy czują się bezpiecznie w swojej szkole? Szczegółowe dane zawiera wykres 4, który wskazuje, że 89 uczniów czuje się w szkole bezpieczne, natomiast 21 uczniów zaznaczyło, że szkoła nie jest dla nich bezpiecznym miejscem.

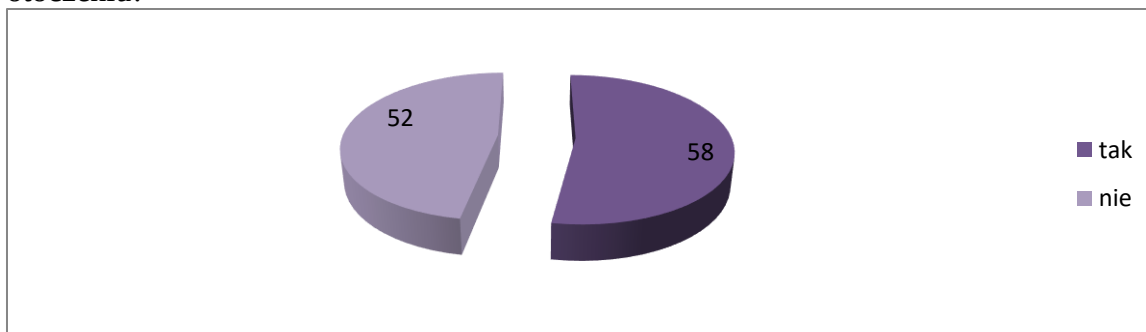
Wykres 4 Czy w Twojej szkole czujesz się bezpiecznie?

Źródło: opracowanie własne

Wśród uczniów, którzy brali udział w badaniu 58 wskazało, że byli świadkami agresji w szkole lub w swoim najbliższym otoczeniu, natomiast 52 osoby twierdzi, że nie zauważyli nic niepokojącego. Dane przedstawia wykres 5.

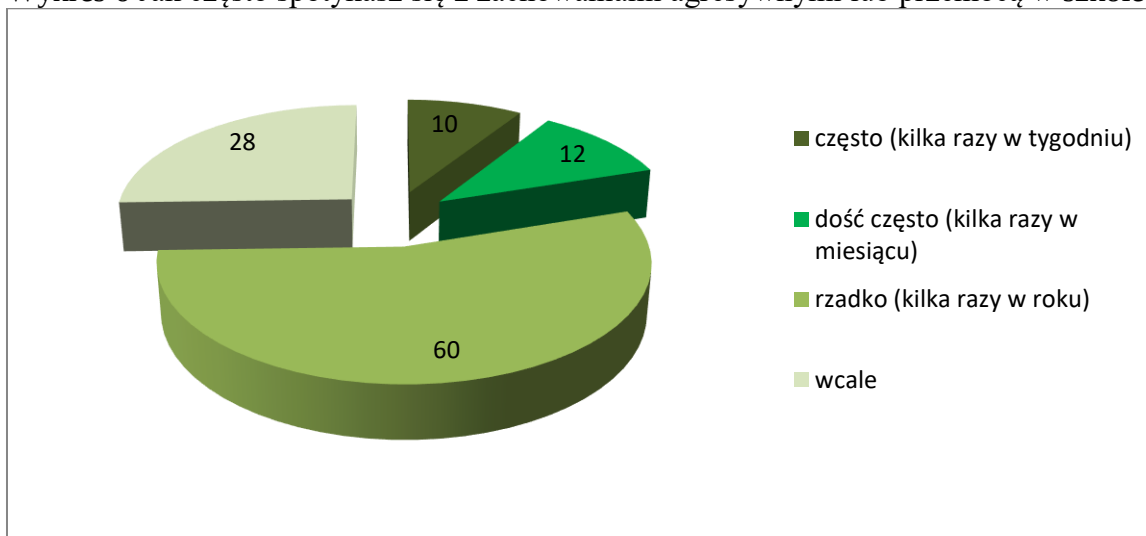
Wykres 5 Czy byłeś/aś kiedykolwiek świadkiem agresji w szkole lub w swoim najbliższym otoczeniu?

Źródło: opracowanie własne

Wykres 6 przedstawia dane wskazujące, że większość uczniów biorących udział w badaniu wskazało, że rzadko (kilka razy w roku) byli świadkami agresji w szkole lub w swoim najbliższym otoczeniu – 60 osób, 12 uczniów zaznaczyło, że dość często (kilka razy w miesiącu), 10 uczniów często (kilka razy w tygodniu), natomiast 28 z badanych uczniów nigdy nie zauważyli żadnych form agresji w swojej szkole.

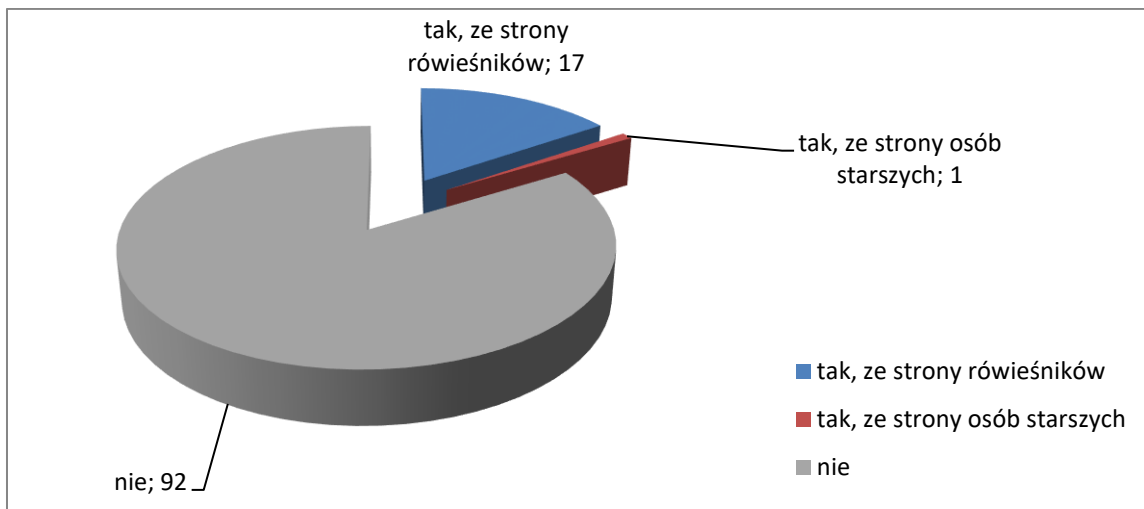
Wykres 6 Jak często spotykasz się z zachowaniami agresywnymi lub przemocą w szkole?

Źródło: opracowanie własne

Na pytanie czy byłeś/aś kiedykolwiek ofiarą zachowań agresywnych lub przemocy 17 uczniów odpowiada, że tak, ze strony rówieśników, a 1 uczeń ze strony osób starszych. Pozostali uczniowie nie doświadczyli takich zachowań. Powyższe dane prezentuje wykres 7.

Wykres 7 Czy byłeś/aś kiedykolwiek ofiarą zachowań agresywnych lub przemocy?

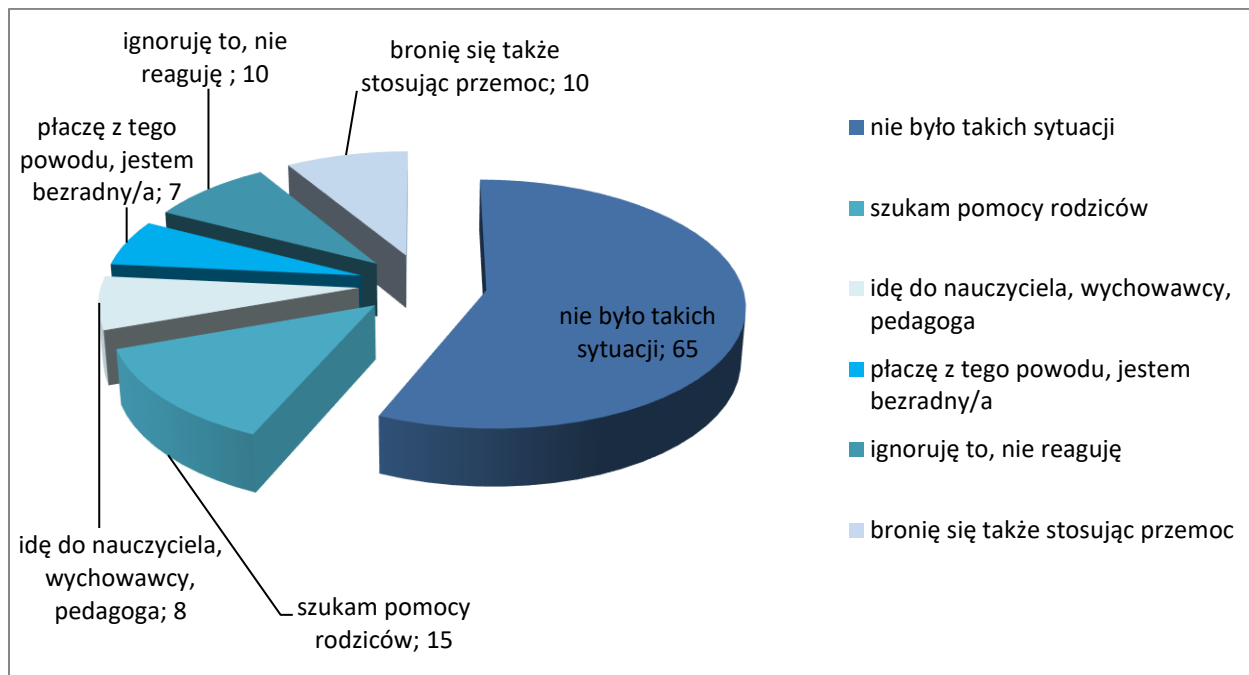

Badani ankietowani zapytani co robią kiedy samemu doświadczają przemocy lub agresji odpowiedzieli, że:

- nie było takich sytuacji – 65 uczniów
- szukam pomocy rodziców – 15 uczniów
- idę na nauczyciela, wychowawcy, pedagoga - 8 uczniów
- płaczę z tego powodu, jestem bezradny/-a – 7 uczniów
- ignoruję to, nie reaguję – 10 uczniów
- bronię się także stosując przemoc - 10 uczniów

Powyższe dane prezentuje wykres 8.

Wykres 8 Co robisz kiedy samemu doświadczasz przemocy lub agresji?

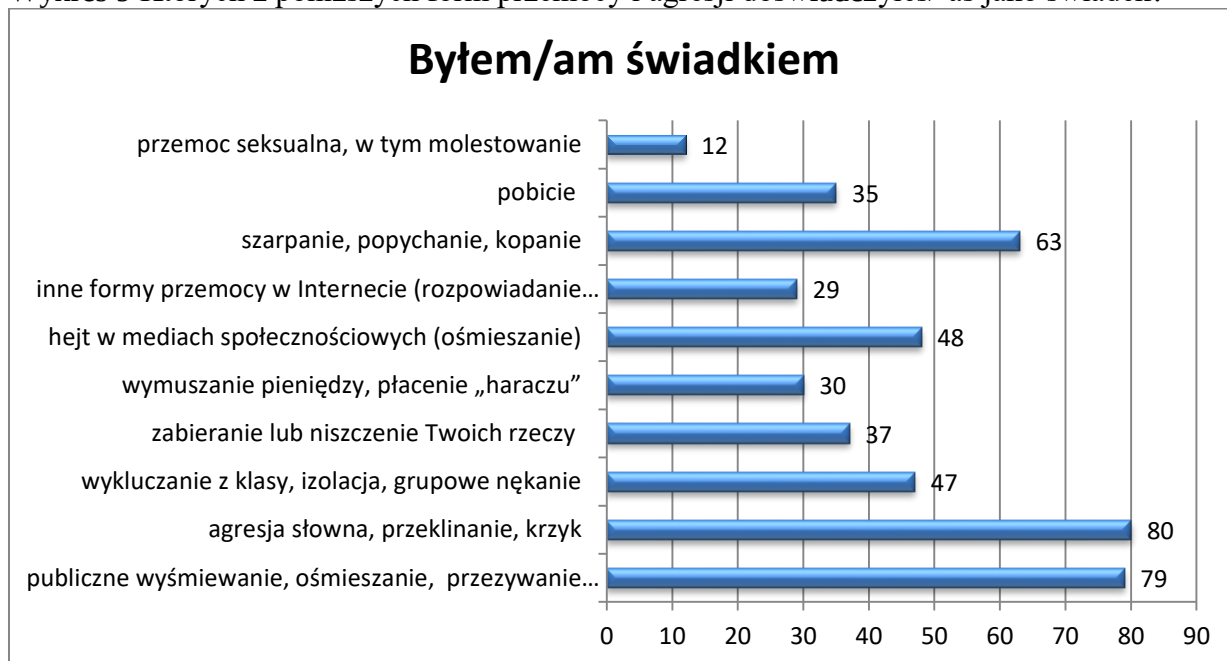

Źródło: opracowanie własne

Badani uczniowie wskazali, że najczęściej byli świadkami agresji słownej, przeklinania, krzyków – 80 osób, publicznego wyśmiewania, ośmieszania, przezywania – 79 uczniów, szarpania, popychania i kopania – 63 uczniów. Trochę mniej przypadków, ale nadal niepokojących to (wykres 9):

- wykluczanie z klasy, izolacja, grupowe nękanie – 47 uczniów
- zabieranie lub niszczenie Twoich rzeczy - 37 uczniów
- wymuszanie pieniędzy, płacenie „haraczu” – 30 uczniów
- hejt w mediach społecznościowych (ośmieszanie) – 48 uczniów
- inne formy przemocy w Internecie (rozpowiadanie o kimś kłamstw, zastraszanie, zachęcanie do niebezpiecznych czynności, okaleczenia, samobójstwa itp.) – 29 uczniów
- pobicie – 35 uczniów
- przemoc seksualna, w tym molestowanie – 12 uczniów

Wykres 9 Których z poniższych form przemocy i agresji doświadczyłeś/-aś jako świadek?

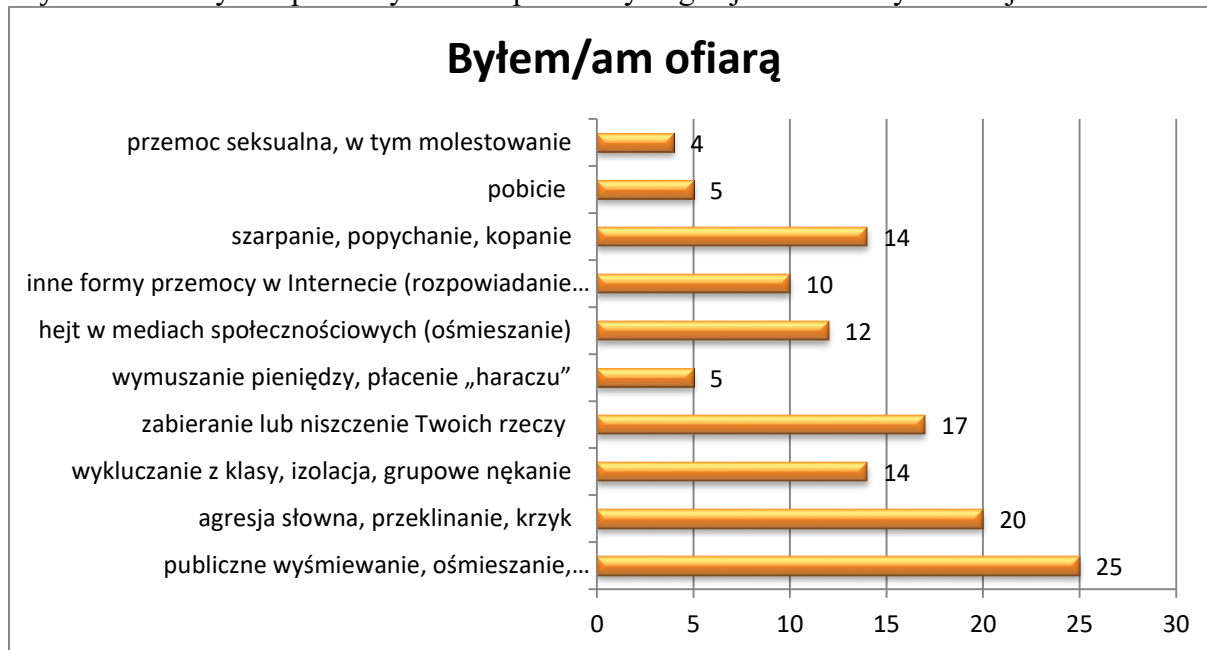

Źródło: opracowanie własne

Wykres 10 prezentuje informacje wskazujące, że najczęściej uczniowie bezpośrednio doświadczają publicznego wyśmiewania, ośmieszania itp. – 25 uczniów oraz agresji słownej, przeklinania i krzyku – 20 uczniów. Nieco mniej przypadków to:

- wykluczanie z klasy, izolacja, grupowe nękanie – 14 uczniów
- zabieranie lub niszczenie Twoich rzeczy - 17 uczniów
- wymuszanie pieniędzy, płacenie „haraczu” – 5 uczniów
- hejt w mediach społecznościowych (ośmieszanie) – 12 uczniów
- inne formy przemocy w Internecie (rozpowiadanie o kimś kłamstw, zastraszanie, zachęcanie do niebezpiecznych czynności, okaleczenia, samobójstwa itp.) – 10 uczniów
- szarpanie, popychanie, kopanie – 14 uczniów
- pobicie – 5 uczniów
- przemoc seksualna, w tym molestowanie – 4 uczniów

Wykres 10 Których z poniższych form przemocy i agresji doświadczyłeś/-aś jako ofiara?

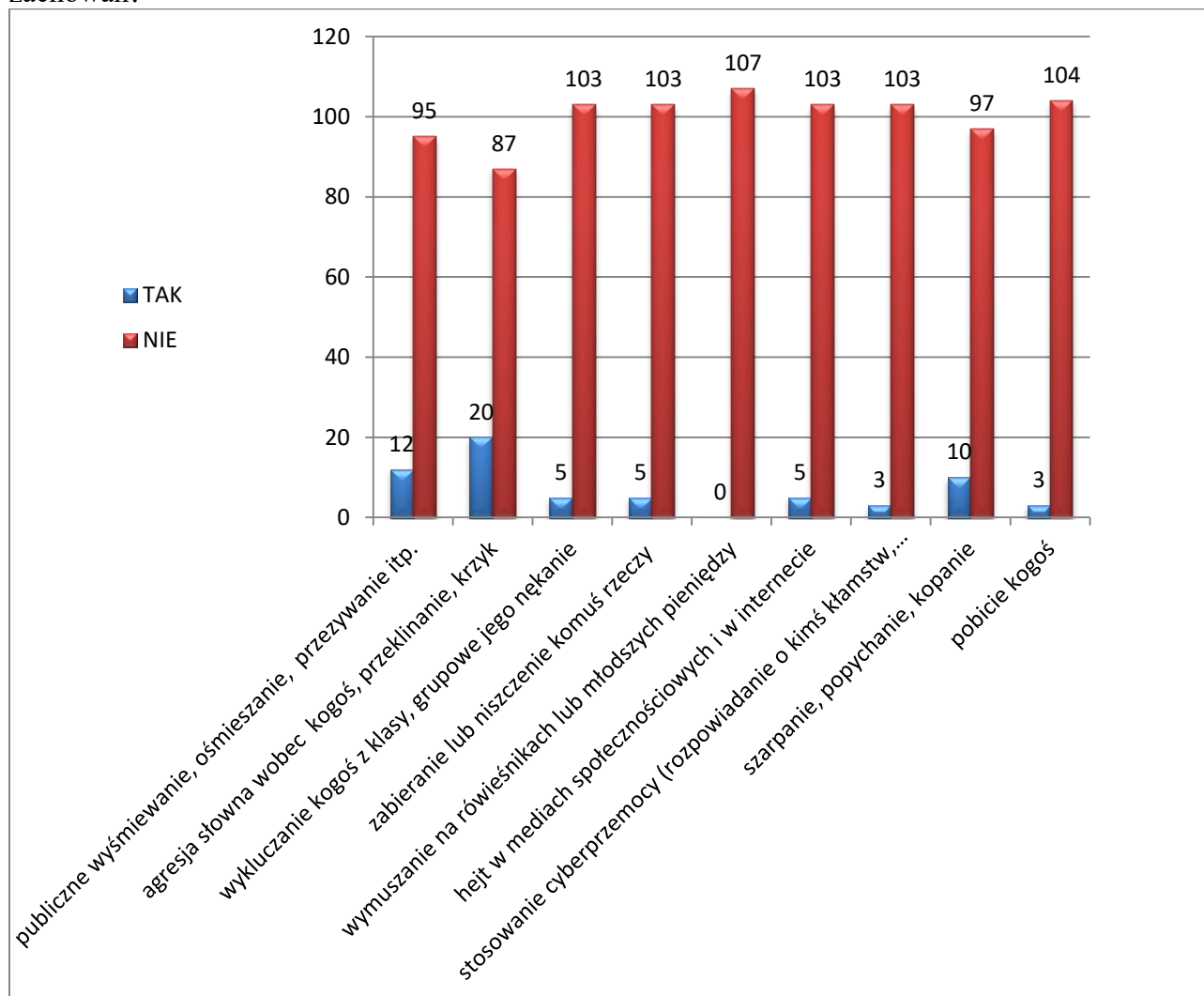

Źródło: opracowanie własne

Wykres 11 prezentuje odpowiedź na pytanie, czy w ostatnim roku szkolnym sam brałeś/ aś udział w którymś z niniejszych zachowań? Odpowiedzi uczniów prezentują się w następujący sposób:

- publiczne wyśmiewanie, ośmieszanie, przezywanie itp. – 12 uczniów
- agresja słowna wobec kogoś, przeklinanie, krzyk - 20 uczniów
- wykluczanie kogoś z klasy, grupowe jego nękanie - 5 uczniów
- zabieranie lub niszczenie komuś rzeczy - 5 uczniów
- wymuszanie na rówieśnikach lub młodszych pieniędzy - 0 uczniów
- hejt w mediach społecznościowych i w Internecie - 5 uczniów
- stosowanie cyberprzemocy (rozpowiadanie o kimś kłamstw, zastraszanie itp.) – 3 uczniów
- szarpanie, popychanie, kopanie - 10 uczniów
- pobicie kogoś - 3 uczniów

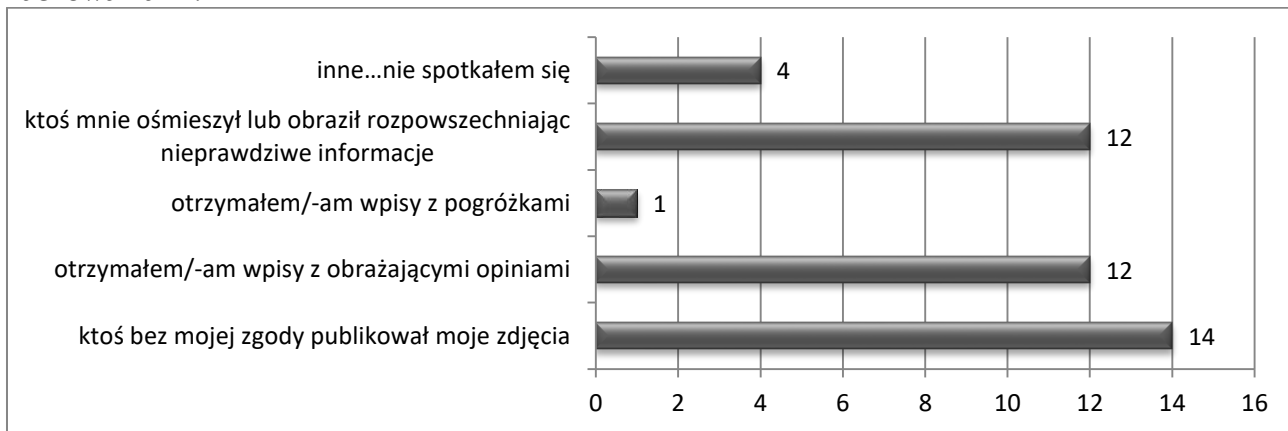
Wykres 11 Czy w ostatnim roku szkolnym sam brałeś/-aś udział w którymś z poniższych zachowań?

Źródło: opracowanie własne

Aktualnie dzieci i młodzież są bardzo narażone na ataki cyberprzemocy, a skutki które ona wywołuje może mieć swoje konsekwencje w późniejszym postrzeganiu siebie i negatywnym zachowaniu. Uczniowie zapytani czy w trakcie korzystania z Internetu spotkali się z negatywnymi zachowaniami odpowiedzieli, że ktoś bez ich zgody publikował ich zdjęcia – 14 uczniów, ponadto 12 uczniów otrzymało wpisy z obrażającymi opiniami, a 1 osoba z pogrózkami, natomiast 12 uczniów wskazało, że zostało ośmieszonych lub obrażonych poprzez rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji o nich. Jedynie 4 osoby zaznaczyły, że nie doświadczyły cyberprzemocy. Szczegółowe dane zaprezentowane są na wykresie 12.

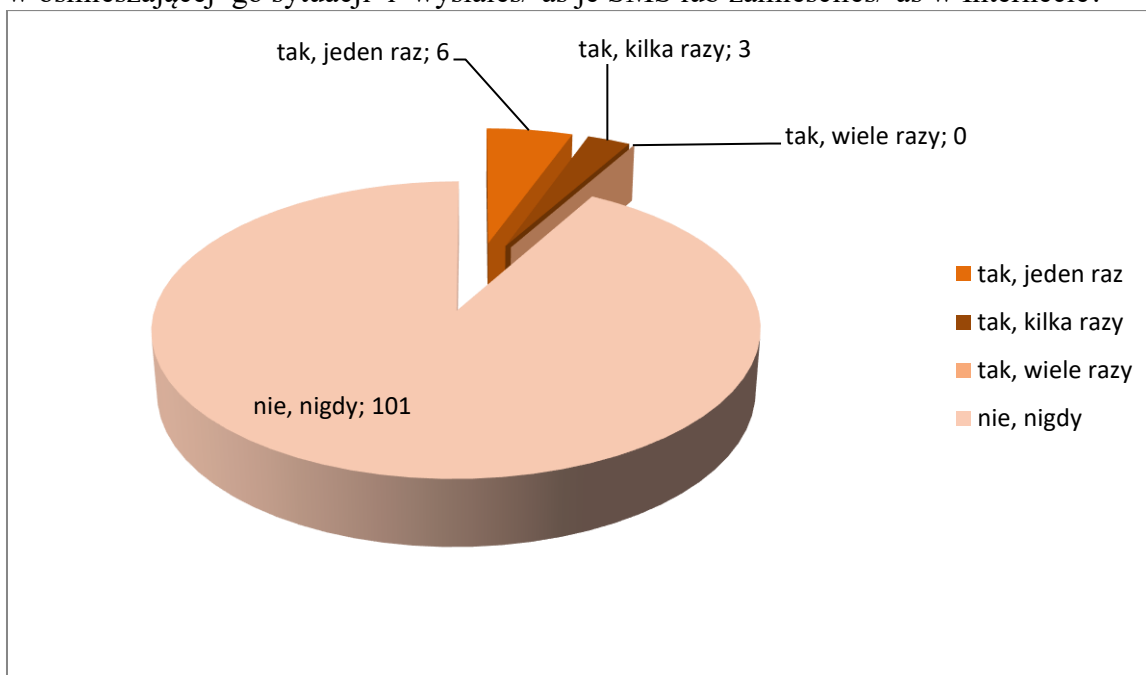
Wykres 12 Czy w trakcie korzystania z Internetu spotkałeś/-aś się z następującymi zachowaniami?

Źródło: opracowanie własne

Prezentowane dane na wykresie 13 odpowiadają na pytanie: czy kiedykolwiek nagrałeś/-aś filmik lub zrobiłeś/-aś zdjęcie komuś znajomemu w ośmieszającej go sytuacji i wysłałeś/-aś je SMS lub zamieściłeś/-aś w Internecie? Aż 101 uczniów wskazało, że nigdy nie nagrali ośmieszającego filmiku znajomemu i nie zamieścili go w Internecie. Natomiast 3 osoby potwierdziło takie zachowanie, a 6 osobom zdarzyło się to jeden raz.

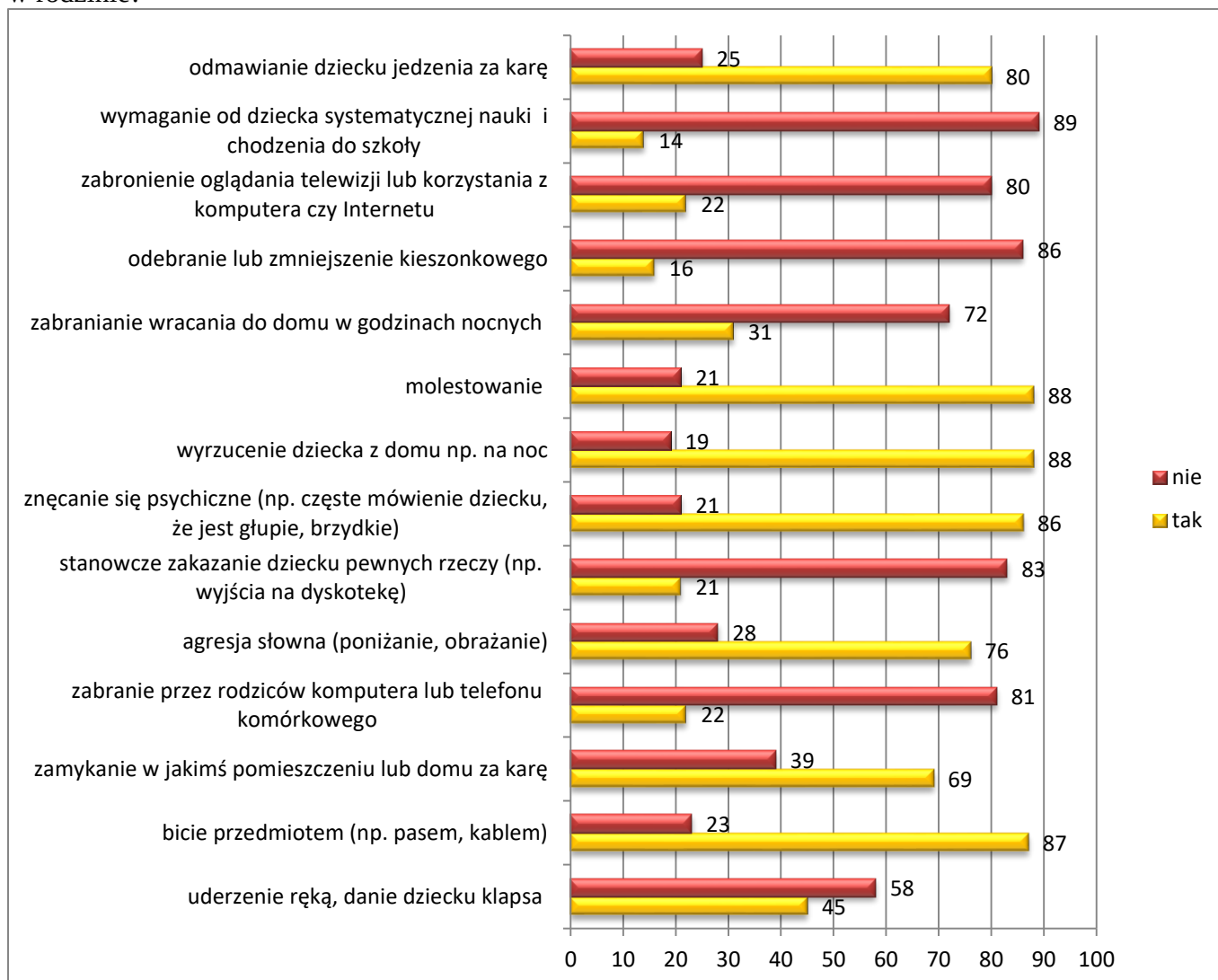
Wykres 13 Czy kiedykolwiek nagrałeś/-aś filmik lub zrobiłeś/-aś zdjęcie komuś znajomemu w ośmieszającej go sytuacji i wysłałeś/-aś je SMS lub zamieściłeś/-aś w Internecie?

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość uczniów za przemoc uważa molestowanie i wyrzucenie dziecka z domu – 88 uczniów, bicie – 87 uczniów, znęcanie się psychiczne – 86 uczniów i odmawianie dziecku jedzenia za karę – 80 uczniów. Natomiast w mniejszym stopniu za przemoc uznają uderzenie ręką tzw. klaps – 58 – uczniów, a 45 uczniów w ogóle nie uznaje tego zachowania jako przemocowe. Podane wyniki wskazują na dużą świadomość ze strony młodzieży, którzy racjonalnie potrafią ocenić które zachowania mają znamiona zachowań przemocowych. Szczegółowe dane zawiera wykres 14.

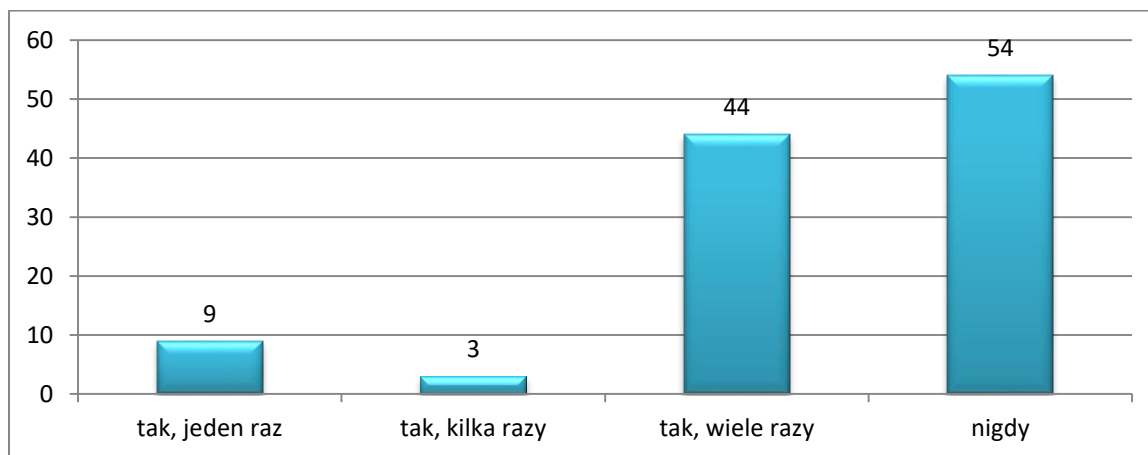
Wykres 14 Które z poniższych zachowań ze strony dorosłych to według Ciebie jest przemoc w rodzinie?

Źródło: opracowanie własne

Analizując wykres 15 wynika, że wobec 44 uczniów rodzice wiele razy stosowali kary cielesne, wobec 3 uczniów kilka razy, a wobec 9 uczniów jeden raz. Natomiast 54 uczniów nigdy nie doznało kar cielesnych ze strony rodziców.

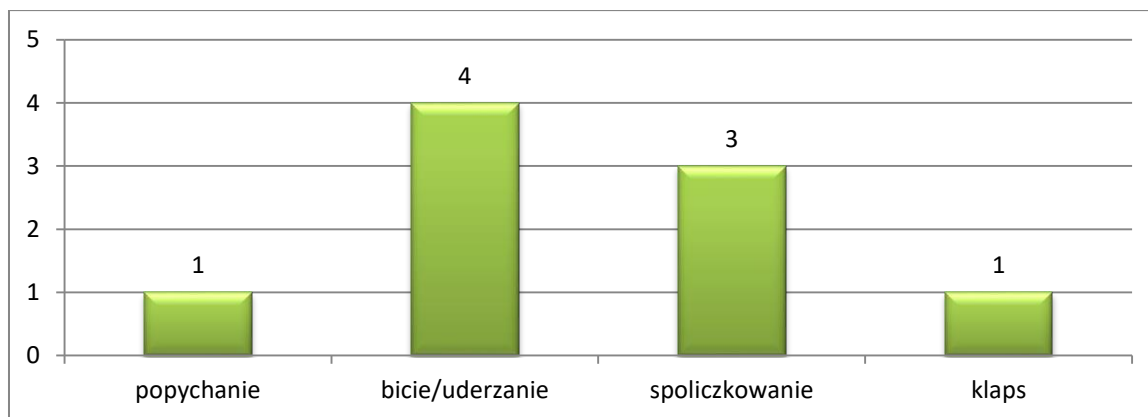
Wykres 15 Czy rodzice stosują (stosowali) wobec Ciebie jakieś kary cielesne?

Źródło: opracowanie własne

Dane zawarte na wykresie 16 wskazują, że czterech z pośród 110 badanych uczniów wskazało, że było przez rodziców bite/ uderzone, kolejno 3 uczniów – spoliczkowane, 1 uczeń został popchnięty i 1 dostał klapsa.

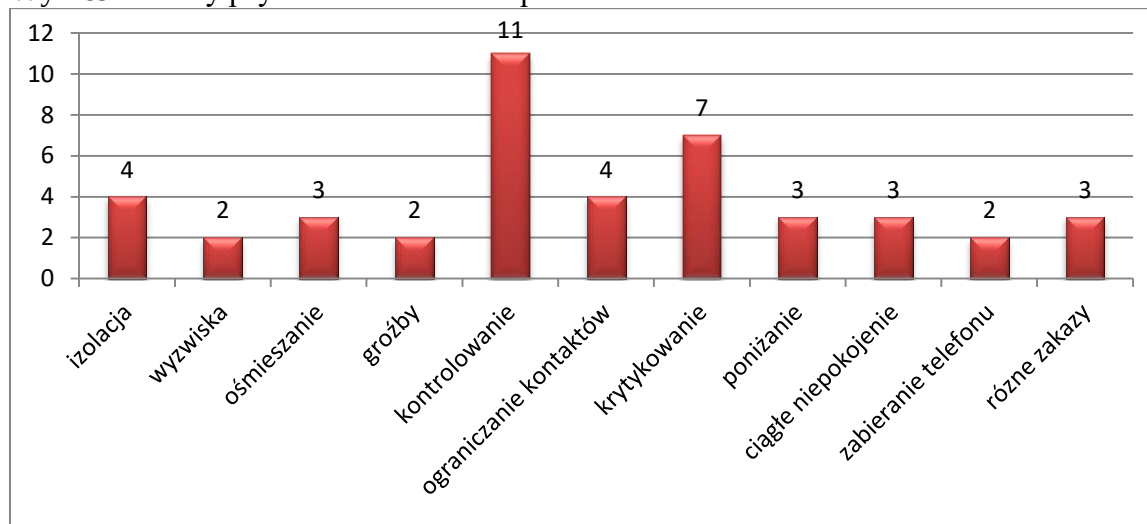
Wykres 16 Kary fizyczne stosowane przez rodziców wobec swoich dzieci

Źródło: opracowanie własne

Z poniższego zestawienia wykresu 17 wynika, że najczęstszą formą przemocy psychicznej stosowaną przez rodziców wobec badanych uczniów było: kontrolowanie - 11 uczniów, krytyka - 7 uczniów, izolacja i ograniczanie kontaktów – po 4 uczniów, ośmieszanie, poniżanie, ciągle niepokojenie, różne zakazy – po 3 uczniów oraz wyzwiska, groźby i zabieranie telefonu było stosowanych każdorazowo wobec 2 uczniów.

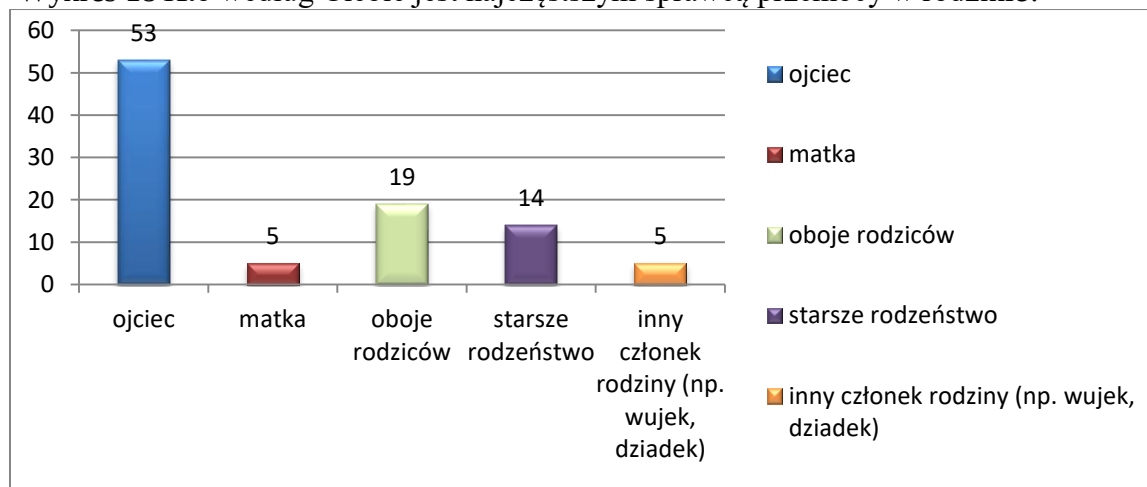
Wykres 17 Kary psychiczne stosowane przez rodziców wobec swoich dzieci

Źródło: opracowanie własne

Według uczniów najczęstszym sprawcą przemocy jest zdecydowanie ojciec, na którego wskazało 53 uczniów, zdecydowanie rzadziej oboje rodziców – 19 uczniów, kolejno starsze rodzeństwo – 14 uczniów, a na końcu matka – 5 osób i wujek, dziadek – 5 osób. Niniejsze dane przedstawia wykres 18.

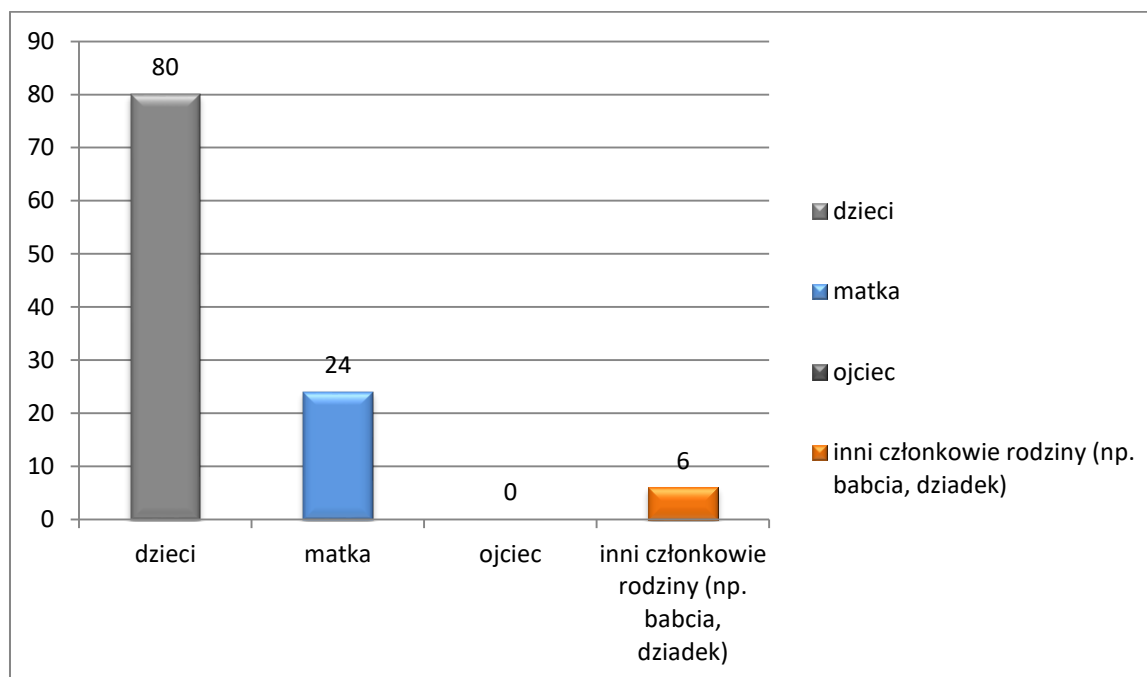
Wykres 18 Kto według Ciebie jest najczęstszym sprawcą przemocy w rodzinie?

Źródło: opracowanie własne

W przypadku ofiar przemocy uczniowie wskazali, że najczęstszymi ofiarami są dzieci – według aż 80 uczniów. Kolejno 24 badane osoby zaznaczyły, że jest to matka, 6 osób – babcia, dziadek, natomiast żaden z badanych respondentów nie wskazał ojca jako potencjalną ofiarę przemocy. Dane przedstawia wykres 19.

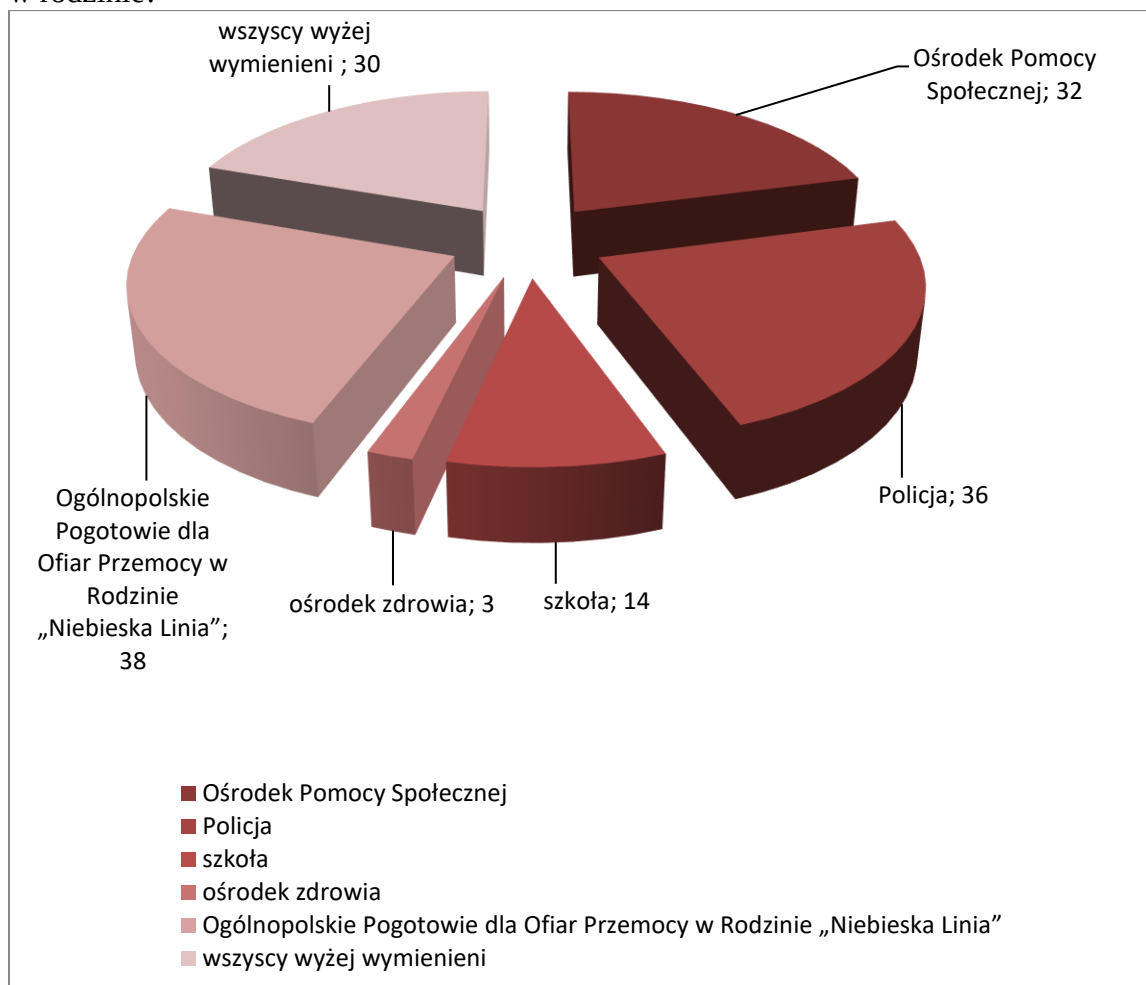
Wykres 19 Kto według Ciebie jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?

Źródło: opracowanie własne

Aby zbadać poziom wiedzy uczniów dotyczący instytucji pomocowych zapytano ich: które z wymienionych instytucji pomagają w przypadku przemocy w rodzinie? 38 uczniów wskazało na Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, kolejno 36 uczniów na policję, w trzeciej kolejności na Ośrodek Pomocy Społecznej – 32 uczniów, wszyscy wymienieni – 30 uczniów. Natomiast jedynie 14 uczniów wskazało na szkołę, a 3 – na ośrodek zdrowia. Szczegółowe dane przedstawia wykres 20.

Wykres 20 Która z niżej wymienionych instytucji pomaga w przypadku przemocy w rodzinie?

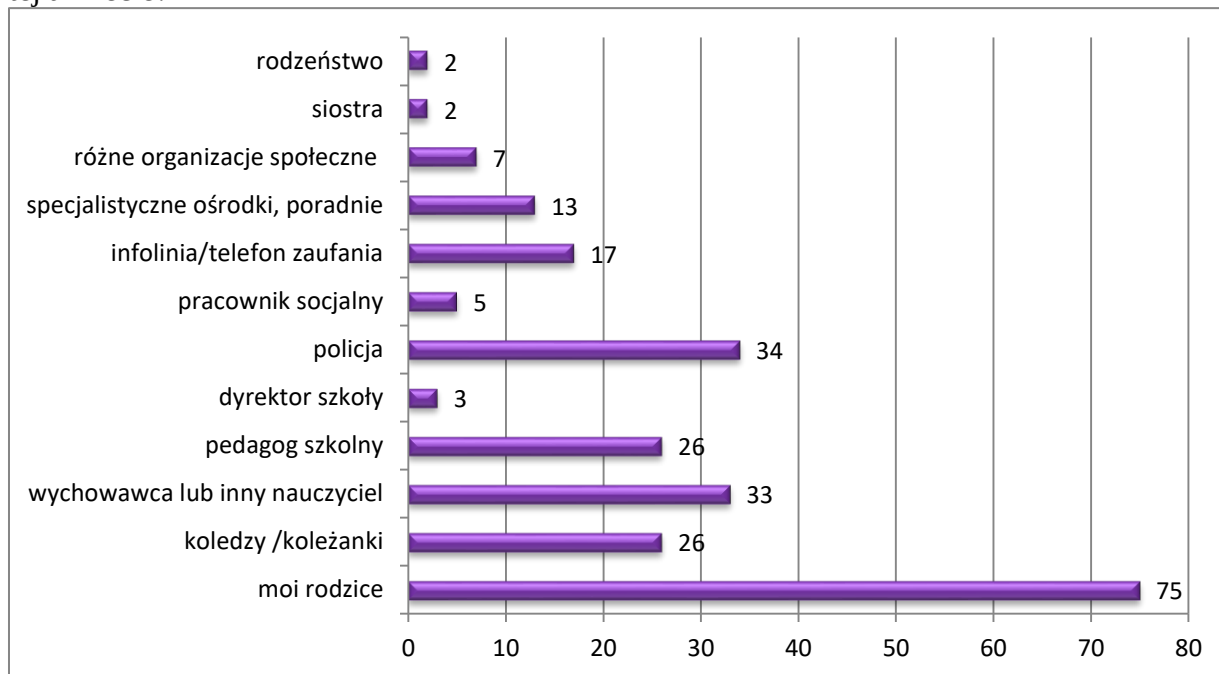
Źródło: opracowanie własne

Ponadto zapytano uczniów kto może udzielić im pomocy, gdyby wystąpiły problemy o których piszemy w tej ankiecie? Odpowiedzi prezentują się w następujący sposób:

- moi rodzice - 75 uczniów
- koledzy /koleżanki - 26 uczniów
- wychowawca lub inny nauczyciel - 33 uczniów
- pedagog szkolny - 26 uczniów
- dyrektor szkoły - 3 uczniów
- policja - 34 uczniów
- pracownik socjalny - 5 uczniów
- infolinia/telefon zaufania - 17 uczniów
- specjalistyczne ośrodki, poradnie - 13 uczniów
- różne organizacje społeczne - 7 uczniów

- siostra - 2 uczniów
- rodzeństwo - 2 uczniów

Wykres 21 Kto może udzielić Ci pomocy, gdyby wystąpiły problemy o których piszemy w tej ankiecie?

Źródło: opracowanie własne

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że uczniowie z terenu gminy Brzyska mają świadomość występowania problemu przemocy w rodzinie oraz niewłaściwych zachowań między uczniami w środowisku szkolnym. Część z nich było ofiarami, a część świadkami przemocy. Kilkukrotnie sami brali udział w niewłaściwych zachowaniach wobec swoich rówieśników – jednakże nie były to zbyt częste sytuacje, więc można mieć nadzieję, że nigdy więcej się nie powtórzą. Ponadto z przeprowadzonych badań wynika, że uczniowie mają dużą świadomość gdzie mogą zwrócić się o pomoc w sytuacji gdy ktoś krzywdzi ich lub ich bliskich. Ważne jest aby młodzi ludzie mieli poczucie bezpieczeństwa zarówno w szkole, jak i w środowisku rodzinnym gdyż te dwa środowiska uzupełniają się wpływając na ich wychowanie i prawidłowy rozwój. Zaburzenie w ich funkcjonowaniu negatywnie oddziałuje na psychikę młodego człowieka powodując osłabienie ich poczucia wartości i pewności siebie oraz liczne zachowania antyspołeczne. Dlatego tak ważne jest aby dzieci i młodzież czuły wsparcie i pozytywną więź z rodzicami i swoimi rówieśnikami, tak aby ich rozwój przebiegał we właściwym tempie i kierunku.

V. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w oparciu o dostępne dane na temat mocnych i słabych stron istniejącego w Brzyskach systemu pomocy dla ofiar, sprawców i świadków przemocy w rodzinie, dostępnego zaplecza oraz stosowanych procedur.

Tabela x6 Analiza SWOT

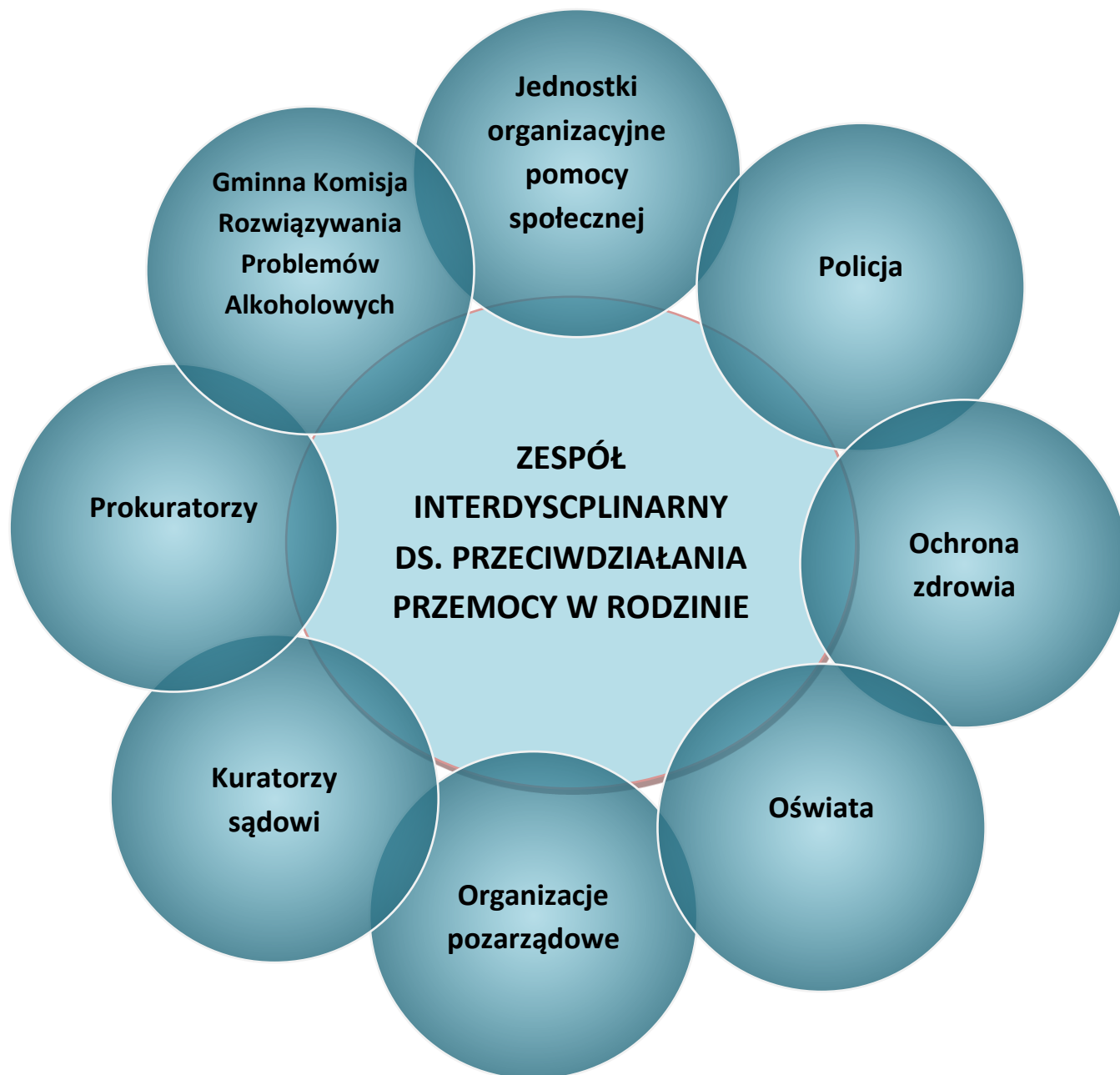
Mocne strony	Słabe strony
✓ Realizacja Programu Wspierania Rodzin dla Gminy Brzyska na lata 2021 – 2023; ✓ Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020; ✓ Realizacja „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzyska na lata 2015-2020”; ✓ Realizacja programu rządowego na rzecz rodzin wielodzietnych „Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny”; ✓ „Diagnoza profilaktyczna dla gminy Brzyska”; ✓ Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie; ✓ Upowszechnienie informacji w zakresie możliwości i form pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej; ✓ Utworzenie Punktu Konsultacyjnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania uzależnieniom; ✓ Realizacja programu „Wspieraj Seniora”; ✓ Realizacja programu POPŻ –	✓ Niewystarczające środki finansowe na uzupełnienie infrastruktury socjalnej o nowe miejsca pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej; ✓ Brak hostelu dla osób/ rodzin doznających przemocy, umożliwiającego odizolowanie od sprawcy; ✓ Utrwalone mity i stereotypy na temat przemocy; ✓ Pogląd o braku konsekwencji ponoszonej przez sprawcę; ✓ Przeciążenie dodatkowymi obowiązkami; ✓ Występowanie zjawisk patologicznych w rodzinach (uzależnienia, przemoc); ✓ Brak organizacji pozarządowych realizujących działania wspierające na rzecz rodzin zagrożonych przemocą; ✓ Niewystarczająca oferta wsparcia dla rodziców i dzieci będących ofiarami przemocy; ✓ Odległość od miasta; ✓ Bezrobocie i trudna sytuacja finansowa rodzin zamieszkujących gminę Brzyska; ✓ Ograniczone środki finansowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę; ✓ Uzależnienie od pomocy instytucjonalnej i niska współpraca ze strony rodzin w zakresie

współpraca z PKPS w Krośnie; ✓ Ogólnopolska Akcja Charytatywna „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”; ✓ Współpraca z psychologiem/psychoterapeutą w ramach Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży oraz w ramach Projektu „Środowiskowe Centrum Pomocy Psychologicznej i Wsparcia w Jaśle; ✓ Aktywna współpraca instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny, w tym GOPS, PCPR, GKRPA, Policji, Sądu, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, placówek oświatowych, placówek służby zdrowia; ✓ Doświadczona kadra instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny; ✓ Zatrudnienie asystenta rodziny; ✓ Funkcjonowanie świetlic szkolnych; ✓ Działanie Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa; ✓ Dobre rozeznanie środowiska lokalnego m.in. przez pracowników służb społecznych i pedagogów szkolnych; ✓ Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie zapobiegania dysfunkcjonalności rodzin.	rozwiązywania problemów; ✓ Występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i roszczeniowości rodziców.
Szanse	Zagrożenia
✓ Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami, stowarzyszeniami wspierającymi rodzinę w sytuacji przemocy; ✓ Możliwość podnoszenia kwalifikacji pracowników organizacji i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym asystentów rodziny,	✓ Brak środków finansowych na systematyczne działania profilaktyczne; ✓ Wzrost liczby zadań przekazywanych samorządom gminnym bez odpowiedniego zabezpieczenia środków finansowych; ✓ Wypalenie zawodowe; ✓ Uzależnienie rodzin od systemu

pracowników socjalnych; ✓ Rozwój idei wolontariatu; ✓ Podnoszenie świadomości społecznej poprzez edukację rodziców i dzieci , w szczególności w zakresie wychowania bez przemocy; ✓ Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych i reakcji na przemoc; ✓ Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	pomocy społecznej; ✓ Osłabienie wartości rodzinnych; ✓ Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców; ✓ Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; ✓ Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc; ✓ Długoterminowe trwające procesy sądowe - powodujące wycofywanie się ofiar z wcześniej złożonych zeznań; ✓ Brak zagwarantowania bezpieczeństwa ofiarom i świadkom przemocy; ✓ Częste zmiany uregulowań prawnych dotyczące przemocy w rodzinie; ✓ Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy – niechęć do współpracy; ✓ Stereotypowy wizerunek osoby doświadczającej przemocy w rodzinie; ✓ Problemy alkoholowe członków rodziny.
--	--

VI. Podmioty działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Wykres 22 Podmioty działające w obszarze procedury „Niebieskie Karty”

Wykres 23 Charakterystyka działań podmiotów działających w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Jednostka organizacyjna pomocy społecznej

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-educacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Oświata

- podejmuje działania, o których mowa w § 11 pkt 2 lit. a i c oraz pkt 3 i 5;
- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;
- udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

**Gminna Komisja
Rozwiązywania
Problemów
Alkoholowych**

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Ochrona zdrowia

- każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.
- jeżeli stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, wymaga przewiezienia jej do podmiotu leczniczego, formularz „Niebieska Karta — A” wypełnia przedstawiciel podmiotu leczniczego, do którego osoba ta została przewieziona
- przedstawicielem ochrony zdrowia uprawnionym do działań jest osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny.

Policja

- udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy;
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
- przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

VII. Cele programu

Cel główny programu:

Przeciwdziałanie występowaniu przemocy w rodzinie i zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Brzyska.

Cele szczegółowe:

1. podejmowanie działań na rzecz pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. podniesienie świadomości społecznej i podejmowanie działań profilaktycznych na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
3. szkolenie pracowników instytucji pomocowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz udzielaniem pomocy osobom uwięzonym w przemoc.

VIII. Odbiorcy

1. Osoby doznające przemocy w rodzinie:
 - Dzieci i młodzież;
 - Osoby dorosłe;
 - Współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych;
 - Osoby niepełnosprawne;
 - Osoby starsze.
2. Osoby stosujące przemoc w rodzinie.
3. Świadkowie przemocy.
4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji działających w obszarze oświaty, sądownictwa, służby zdrowia, służb mundurowych oraz pomocy społecznej w gminie Brzyska.
5. Społeczność lokalna gminy Brzyska.

IX. Realizatorzy programu

Realizatorem programu będzie Urząd Gminy w Brzyskach we współpracy m.in. z następującymi instytucjami:

- Policja;
- Sąd;
- Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzyskach;
- Placówki oświatowe;
- Służba zdrowia.

X. Harmonogram realizacji programu

Tabela Nr 7 Harmonogram realizacji programu

Lp.	Cel szczegółowy	Opis działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Podejmowanie działań na rzecz pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie	➤ Współpraca z Policją oraz wszystkimi instytucjami wchodzącymi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty”; ➤ Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie; ➤ Udzielanie pomocy psychologiczno - terapeutycznej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie; ➤ Punkt konsultacyjny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania uzależnieniom; ➤ Prowadzenie zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie;	2022 – 2025 2022 - 2025 2022 – 2025 2 razy w miesiącu 2022 – 2025 2 razy w miesiącu 2022 – 2025 2 razy w miesiącu	✓ Urząd Gminy Brzyska; ✓ OPS w Brzyskach; ✓ PP w Kołaczycach; ✓ SP ZOZ w Brzyskach; ✓ Placówki oświatowo – wychowawcze: tj. Zespół Szkolno – Przedszkolny w Brzyskach, Zespół szkolno – Przedszkolny w Błazkowej, Zespół Szkolno Przedszkolny w Wróblowej, Zespół Szkół Społecznych w Lipnicy Dolnej; ✓ GKRPA w Brzyskach; ✓ Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej;
2.	Podniesienie świadomości społecznej i podejmowanie działań profilaktycznych na temat zjawiska przemocy w rodzinie	➤ Opracowanie i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie; ➤ Prowadzenie działań informacyjnych na temat instytucji udzielających pomocy i wsparcia osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie lub zagrożonym wystąpieniem przemocy; ➤ Organizacja zajęć, konkursów	2022 – 2025 2022 – 2025 corocznie 2022 – 2025	✓ Urząd Gminy Brzyska, ✓ OPS Brzyska, ✓ Placówki oświatowo – wychowawcze, tj. Zespół Szkolno – Przedszkolny w Brzyskach, Zespół Szkolno – Przedszkolny w Błazkowej, Zespół Szkolno - Przedszkolny w

		profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej;		Wróblowej, Zespół Szkół Społecznych w Lipnicy Dolnej; ✓ Posterunek Policji w Kołaczycach
3.	Zapewnienie szkoleń dla pracowników instytucji pomocowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz udzielaniem pomocy osobom uwikłanym w przemoc	➤ Organizacja szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego, pracowników socjalnych i asystentów rodziny; ➤ Udział w szkoleniach;	2022 – 2025 min.1 raz w roku	✓ instytucje szkoleniowe, ✓ OPS Brzyska

Źródło: Opracowanie własne

XI. Sprawozdawczość i ewaluacja programu

Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Przedstawiciele instytucji wchodzących w skład Zespołu przedkładają Przewodniczącemu Zespołu sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w terminie do 31 stycznia roku następnego po roku, którego sprawozdanie dotyczy.

Przewodniczący Zespołu przedkłada Wójtowi i Radzie Gminy Brzyska sprawozdanie wraz z ewaluacją z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w terminie 30 kwietnia roku następnego po roku, którego sprawozdanie dotyczy.

XII. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2025 będą środki budżetu Gminy Brzyska lub dotacje, środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł (w miarę możliwości).

XIII. Przewidywane efekty

- Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej,
- Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocowej,
- Zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie,

- Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Zwiększenie kompetencji służb, instytucji i organizacji społecznych pracujących w obszarze przemocy domowej oraz poprawa współpracy w tym zakresie.

XIV. Uwagi końcowe

Istotne jest, aby biorąc pod uwagę stereotypy, zmienić myślenie i postawy dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie. Nagłośnienie tego problemu w środowisku lokalnym oraz wśród uczniów i młodzieży może wpłynąć na zwiększenie wiedzy i tym samym świadomości ludzi, co do braku bezkarności i konsekwencji jakie grożą sprawcy przemocy.

Człowiek potrzebujący pomocy powinien ją otrzymać ze wszystkich stron, które są w stanie jej udzielić. Polegać ona powinna nie na wyręczaniu jednostki z podejmowanych działań, ale wsparciu jej w ich realizacji. Istotne jest pokazanie jej drogi i możliwości wyboru, wskazanie na ewentualne negatywne konsekwencje, ale i na profity z niej wynikające. Należy podjąć starania aby nie dopuścić do sytuacji kiedy człowiek otoczony zbyt gęstą spiralą pomocy czuje się osaczony i kontrolowany w swoich poczynaniach.

Pomoc i wsparcie ma charakter interdyscyplinarny i dotyczy wszystkich środowisk. To od osób pomagających przy ścisłej współpracy z pokrzywdzonymi zależy ich bezpieczeństwo i poczucie sprawczości.

BIBLIOGRAFIA

- Brown K., Herbert M. (1999). *Zapobieganie przemocy w rodzinie*. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa.
- Dębski M., Stereotypowe postrzeganie przemocy w rodzinie, [w:] M. Dębski (red.) *Przemoc w rodzinie. Między teorią, a praktyką*, Wyd. Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy AGAPE, Nowy Staw 2008.
- Jaszczak-Kuźmińska D., Michalska K. (red.) (2010). *Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu*. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (DZ.U.C 83/389 z 30.03.2010r.).
- Kodeks Karny (Dz. U. 1997 r. Nr 88, poz. 553).
- Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. 2015r., poz. 2082).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483).
- Krajowy Program na Rzecz Ofiar Przestępstw
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Pospiszyl I. (1999). *Razem przeciw przemocy*. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa.
- Pospiszyl I., *Razem przeciw przemocy*, Żak, Warszawa 1999.
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet - 2004/2220 (INI)
- Rządowy program ograniczenia przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”
- Sasal H.D. (2005). *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r., poz. 1390 z późn. zm).
- Ustawa z dnia 29 lipca z 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390).

Spis tabel:

Tabela 1 Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jasle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

Tabela 2 Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Tabela 3 Statystyka interwencji Policji zakończonych wypełnieniem Niebieskiej Karty na terenie Gminy Brzyska w latach 2018-2020

Tabela 4 Liczba pracujących grup roboczych w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieska Karta” w latach 2018 – 2020 w gminie Brzyska

Tabela 5 Liczba wypełnionych Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego

Tabela 6 Analiza SWOT

Tabela 7 Harmonogram realizacji programu

Spis wykresów:

Wykres 1 Płeć osób badanych

Wykres 2 Podział na klasy

Wykres 3 Podział na wiek

Wykres 4 Czy w Twojej szkole czujesz się bezpiecznie?

Wykres 5 Czy byłeś/aś kiedykolwiek świadkiem agresji w szkole lub w swoim najbliższym otoczeniu?

Wykres 6 Jak często spotykasz się z zachowaniami agresywnymi lub przemocą w szkole?

Wykres 7 Czy byłeś/aś kiedykolwiek ofiarą zachowań agresywnych lub przemocy?

Wykres 8 Co robisz kiedy samemu doświadczasz przemocy lub agresji?

Wykres 9 Których z poniższych form przemocy i agresji doświadczyłeś/-aś jako świadek?

Wykres 10 Których z poniższych form przemocy i agresji doświadczyłeś/-aś jako ofiara?

Wykres 11 Czy w ostatnim roku szkolnym sam brałeś/-aś udział w którymś z poniższych zachowań?

Wykres 12 Czy w trakcie korzystania z Internetu spotkałeś/-aś się z następującymi zachowaniami?

Wykres 13 Czy kiedykolwiek nagrałeś/-aś filmik lub zrobiłeś/-aś zdjęcie komuś znajomemu w ośmieszającej go sytuacji i wysłałeś/-aś je SMS lub zamieściłeś/-aś w Internecie?

Wykres 14 Które z poniższych zachowań ze strony dorosłych to według Ciebie jest przemoc w rodzinie?

Wykres 15 Czy rodzice stosują (stosowali) wobec Ciebie jakieś kary cielesne?

Wykres 16 Kary fizyczne stosowane przez rodziców wobec swoich dzieci

Wykres 17 Kary psychiczne stosowane przez rodziców wobec swoich dzieci

Wykres 18 Kto według Ciebie jest najczęstszym sprawcą przemocy w rodzinie?

Wykres 19 Kto według Ciebie jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?

Wykres 20 Która z niżej wymienionych instytucji pomaga w przypadku przemocy w rodzinie?

Wykres 21 Kto może udzielić Ci pomocy, gdyby wystąpiły problemy o których piszemy w tej ankiecie?

Wykres Nr 22 Podmioty działające w obszarze procedury „Niebieskie Karty”

Wykres Nr 23 Charakterystyka działań podmiotów działających w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Załącznik nr 1

ANKIETA DLA UCZNIÓW

Prosimy Cię o wypełnienie anonimowej ankiety.

Przeczytaj uważnie wszystkie pytania i odpowiedz na nie szczerze (wybraną odpowiedź zaznacz lub podkreśl). Zapewniamy Cię, że wszelkie uzyskane informacje z ankiety będą wykorzystane wyłącznie do celów diagnostycznych i zbiorczych zestawień.

1. Czy w Twojej szkole czujesz się bezpiecznie?

- a) tak
- b) nie

2. Czy byłeś/-aś kiedykolwiek świadkiem agresji w szkole lub swoim najbliższym otoczeniu?

- a) tak
- b) nie

3. Jak często spotykasz się z zachowaniem agresywnym lub przemocą w szkole?

- a) często (kilka razy w tygodniu)
- b) dość często (kilka razy w miesiącu)
- c) rzadko (kilka razy w roku)
- d) wcale

4. Czy byłeś/-aś kiedykolwiek ofiara zachowań agresywnych lub przemocy?

- a) tak, ze strony rówieśników
- b) tak, ze strony osób starszych (kogo?)
- c) nie

5. Co robisz kiedy samemu doświadczasz przemocy lub agresji?

- a) nie było takich sytuacji
- b) szukam pomocy rodziców
- c) idę na nauczyciela, wychowawcy, pedagoga
- d) płaczę z tego powodu, jestem bezradny/-a
- e) ignoruję to, nie reaguję
- f) bronię się także stosując przemoc

6. Których z poniższych form przemocy i agresji doświadczyłeś/-aś jako świadek lub ofiara (zaznacz „X”)

	byłem/-am świadkiem	byłem/-am ofiarą
publiczne wyśmiewanie, ośmieszanie, przezywanie itp.		
agresja słowna, przeklinanie, krzyk		
wykluczanie z klasy, izolacja, grupowe nękanie		
zabieranie lub niszczenie Twoich rzeczy		
wymuszanie pieniędzy, płacenie „haraczu”		
hejt w mediach społecznościowych (ośmieszanie)		

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE NA LATA 2022 - 2025

inne formy przemocy w Internecie (rozpowiadanie o kimś kłamstw, zastraszanie, zachęcanie do niebezpiecznych czynności, okaleczenia, samobójstwa itp.)		
szarpanie, popychanie, kopanie		
pobicie		
przemoc seksualna, w tym molestowanie		
inne (jakie?)		

7. Które z wyżej wymienionych Twoim zdaniem są najbardziej przykre i złe (wybierz trzy najgorsze i wpisz):

- a)
- b)
- c)

8. Czy w ostatnim roku szkolnym sam brałeś/-aś udział w którymś z poniższych zachowań (zaznacz „X”)

	TAK	NIE
publiczne wyśmiewanie, ośmieszanie, przezywanie itp.		
agresja słowna wobec kogoś, przeklinanie, krzyk		
wykluczanie kogoś z klasy, grupowe jego nękanie		
zabieranie lub niszczenie komuś rzeczy		
wymuszanie na rówieśnikach lub młodszych pieniędzy		
hejt w mediach społecznościowych i w internecie		
stosowanie cyberprzemocy (rozpowiadanie o kimś kłamstw, zastraszanie itp.)		
szarpanie, popychanie, kopanie		
pobicie kogoś		

9. Czy w trakcie korzystania z Internetu spotkałeś/-aś się z następującymi zachowaniami:

- a) ktoś bez mojej zgody publikował moje zdjęcia
- b) otrzymałem/-am wpisy z obrażającymi opiniami
- c) otrzymałem/-am wpisy z pogrózkami
- d) ktoś mnie ośmieszył lub obraził rozpowszechniając nieprawdziwe informacje
- e) inne (jakie?).....

10. Czy kiedykolwiek nagrałeś/-aś filmik lub zrobiłeś/-aś zdjęcie komuś znajomemu w ośmieszającej go sytuacji i wysłałeś/-aś je SMS lub zamieściłeś/-aś w Internecie?

- a) tak, jeden raz
- b) tak, kilka razy
- c) tak, wiele razy
- d) nie, nigdy

11. Czy Twoim zdaniem takie zachowanie to:

- a) tylko żarty i nieszkodliwa zabawa

- b) jedna z form cyberprzemocy, która może zakończyć się poważnymi konsekwencjami
- c)nie mam zdania/nie wiem

12. Które z poniższych zachowań ze strony dorosłych to według Ciebie jest przemoc w rodzinie?
(zaznacz „X”)

	TAK	NIE
uderzenie ręką, danie dziecku klapsa		
bicie przedmiotem (np. pasem, kablem)		
zamykanie w jakimś pomieszczeniu lub domu za karę		
zabranie przez rodziców komputera lub telefonu komórkowego		
agresja słowna (poniżanie, obrażanie)		
stanowcze zakazanie dziecku pewnych rzeczy (np. wyjścia na dyskotekę)		
znęcanie się psychiczne (np. częste mówienie dziecku, że jest głupie, brzydkie)		
wyrzucenie dziecka z domu np. na noc		
molestowanie		
zabranianie wracania do domu w godzinach nocnych		
odebranie lub zmniejszenie kieszonkowego		
zabronienie oglądania telewizji lub korzystania z komputera czy Internetu		
wymaganie od dziecka systematycznej nauki i chodzenia do szkoły		
odmawianie dziecku jedzenia za karę		

13.Czy rodzice stosują (stosowali) wobec Ciebie jakieś kary cielesne?

- a) tak, jeden raz
- b) tak, kilka razy
- c) tak, wiele razy
- d) nigdy

14. Jeśli – TAK – to jakie to były kary?

- a) popychanie
- b) bicie/uderzanie
- c) wykręcanie rąk
- d) duszenie
- e) kopanie
- f) spoliczkowanie
- g) inne

15.Czy rodzice stosują (stosowali) wobec Ciebie przemoc psychiczną? Jeśli TAK to jaką?

- a) izolacje
- b) wyzwiska
- c) ośmieszanie
- d) groźby
- e) kontrolowanie

- f) ograniczanie kontaktów
- g) krytykowanie
- h) poniżanie
- i) demoralizację
- j) ciągłe niepokojenie
- k) inne

16. Czy zgadzasz się z tym, że stosowanie przemocy wobec dzieci ma wpływ na ich zachowanie w dorosłym życiu

- a) tak
- b) nie
- c) trudno powiedzieć

17. Czy jak Ty będziesz kiedyś rodzicem będziesz stosował klapsy?

- a) tak
- b) nie
- c) trudno powiedzieć

18. Czy według Ciebie świadek przemocy wobec dziecka zawsze powinien zareagować?

- a) tak
- b) nie

19. Co Ty byś zrobił/-a będąc świadkiem przemocy w rodzinie?

- a) nic, to nie moja sprawa
- b) zadzwoniłbym na Policję, albo Niebieską Linie
- c) pójść GOPSu
- d) nie wiedziałbym jak zareagować
- e) inne (jakie?).....

20. Kto według Ciebie jest najczęstszym sprawcą przemocy w rodzinie?

- a) ojciec
- b) matka
- c) oboje rodziców
- c) starsze rodzeństwo
- d) inny członek rodziny (np. wujek, dziadek)

21. Kto według Ciebie jest najczęściej ofiara przemocy w rodzinie?

- a) dzieci
- b) matka
- c) ojciec
- d) inni członkowie rodziny (np. babcia, dziadek)

22. Która z niżej wymienionych instytucji pomaga w przypadku przemocy w rodzinie?

- a) Ośrodek Pomocy Społecznej
- b) Policja
- c) szkoła
- d) ośrodek zdrowia
- d) Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”
- e) wszyscy wyżej wymienieni

23. Kto może udzielić Ci pomocy, gdyby wystąpiły problemy o których piszemy w tej ankiecie?
(wybierz trzy, którym najbardziej byś wtedy zaufał/-a)

- a) moi rodzice
- b) koledzy /koleżanki
- c) wychowawca lub inny nauczyciel
- d) pedagog szkolny
- e) dyrektor szkoły
- f) policja
- g) pracownik socjalny
- h) infolinia/telefon zaufania
- i) specjalistyczne ośrodki, poradnie
- j) różne organizacje społeczne
- k) inne osoby, instytucje (jakie
?).....

24. Jesteś: ☐ chłopakiem ☐ dziewczyną

25. Ile masz lat: **26. Chodzisz do klasy:**

27. Wychowuje Cię: ☐ mama i tata ☐ tylko jedno z rodziców ☐ inny opiekun

(np.babcia, dziadek)

**Dziękujemy Ci bardzo za wypełnienie
ankiety!**